LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.", Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published twice weekly. Editorial office: Günzburg/Do. Dominikus-Zimmermann-Str. 2

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 56 (161)
Piektdien, 1948. g. 23. jūlijā
Iznāk otrdienās un piektdienās. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs, vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda, M. Čulītis, H. Mindenbergs, A. Šmits. Adrese: Günzburg-Do.; red.: Dominikus-Zimmermannstr. 2 (tālr. 50), apg.: Marktpl. 25 (t. 84), spiest: Bgm.-Landmann.-Pl. 7 (t. 92)

LIDMAŠĪNĀS IZVĀKS DP NO BERLĪNES

Kādu atbildi saņems Kremlis?

Otrdien gaidāms prezidenta Trumena vēstījums

Trīs rietumvalstu „Berlīnes komisija" Londonā pabeigusi izstrādāt vienveidīgo protesta notu tekstu, ko Anglijas, ASV un Francijas valdības iesniegs Padomju Savienībai, trešdien paziņoja angļu valdības pārstāvis. Teksts vēl jāpārbauda trīs valstu ārlietu ministriem. Pēc AP ziņām, notu iesniegšana Francijas valdības krizes, dēļ laikam aizkavēšoties.

Amerikāņu joslas militārgubernātors ģenerālis Klejs ar politisko padomnieku Merfiju trešdien ieradās Vašingtonā ziņot par stāvokli. Vakar viņš apspriedās ar ārlietu ministru Maršalu. Paredz, ka ģenerāli Kleju pieņems arī prezidents Trumens. Trumena personīgais sekretārs paskaidrojis, ka prezidents kongresā otrdien paredzot teikt vēstījumu.

Par trīs valstu notas paredzamo saturu vēl neko neizpauž, bet novērotāji domā, ka tajā būšot prasība — pirms četru valstu sarunu uzsākšanas Padomju Savienībai izbeigt Berlīnes blokādi. Ja šai jautājumā izdotos panākt vienošanos, tad četru ārlietu ministru sanāksme notiktu, domājams, vēl pirms UN kopsapulces 21. septembrī. Angļu laikraksti „Observer" un „Evening News" domā, ka tādā gadījumā „četru lielo" apspriedes varētu notikt Parīzē, septembra vidū. Rietumvalstis tomēr gribot izvairīties no tā, lai apspriedes piemeklētu Londonas konferences liktenis, ko krievi izmantoja propagandai.

Par notas paredzamo saturu vēl min, ka tris valstis tajā izteikšot gatavību runāt ar Padomju Savienību arī par visas Vācijas kopējām problēmām, ja vien no padomju puses būs izpildīti notā prasītie priekšnoteikumi. Ārlietu ministrs Bevins jau Hāgas konferencē iepazīstinājis ar notas satura galvenajiem jautājumiem pārējos Rietumeiropas ūnijas ārlietu ministrus un uzklausījis to domas. Vašingtonas politiķi ieteicot ASV valdībai Berlīnes krizes atrisināšanā rīkoties uzmanīgi un atturēties no draudiem. Līdzīgi esot izteicies arī Francijas ārlietu ministrs Bido Hāgas konferencē.

ASV ārlietu ministrs Maršals Vašingtonā deklarēja, ka ASV nekāda ziņā neļaus savu nostāju Berlīnes un Vācijas jautājumā ietekmēt ar jebkādas veida spiedienu vai draudiem, bet izmantos visas iedomājamās diplomātiskās iespējas, lai panāktu vienošanos un aiztauptu pasaulei kaŗa traģēdiju. Viņš tomēr nepateica konkrēti, kā ASV nodomājušas rīkoties.

BBC, M, St, BB, NZ

Kur novietos ap 150 Berlīnes latviešu

Jaunnedēļ amerikāņu lidmašīnas sāks evakuēt DP no Berlīnes. Pavisam bijušajā Vācijas galvaspilsētā ir 5000 līdz 6000 pārvietoto personu, kas dzīvo ASV un Lielbritanijas sektora nometnēs. DP paredzēts nometināt amerikāņu joslā un sadalīt pa 15 nometnēm. IRO paskaidro, ka minētajai rīcībai nav nekāda sakara ar politisko saspīlējumu Berlīnē. Pārvietoto personu uzturam mēnesī vajadzīgs apmēram 1000 t pārtikas. Gaisa transports IRO izrādījies par dārgu. Bez tam ar DP izvietošanu atbrīvosies lielāks vairums uztura līdzekļu, ko varēs nodot vāciešiem.

Berlīnes pārvietoto personu starpā ir arī ap 150 latviešu, kas visu laiku pūlējušies tikt ārā no draudīgās joslas. Par viņiem rūpējušās mūsu centrālās iestādes, bet pēc vairākkārtējiem iesniegumiem toreiz tikai niecīgai daļai atļāva izbraukt pie piederīgajiem Rietumvācijā.

M, St

Anglijas flote stāv gatavībā

Angļu laikraksts „Daily Express" ziņo, ka Anglijas valdība, ievērojot starptautisko stāvokli, esot uzdevusi sakārtot ieroču un municijas fabrikas. Lai papildinātu kaŗa materiālu krājumus un palielinātu produkciju, esot paredzēts papildus pieņemt vēl 22.000 strādnieku. Arī Anglijas salu aizsardzības flote, kas kopš pagājušā gada oktobŗa vairs nav izdarījusi nekādus manevrus, tagad stāvot gatavībā.

UP, AZ

5000 DP ziedo pārtikas dienas devu berlīniešiem

Vairāk nekā 5000 ukraiņu un krievu DP Šleisheimas nometnē paziņojuši, ka ziedo vienas dienas pārtikas devu par labu Berlīnes ielenkto rietumu sektoru iedzīvotājiem, vakar pēcpusdienā ziņoja Štutgartes raidītājs. Šleisheimas DP aicina arī pārējās pārvietotās personas pievienoties šai palīdzības akcijai. St

De Golls un Staļins varot priecāties —

apgalvo Parīzes prese par valdības krizi Francijā

Jauno valdību uzdots sastādīt radikālsociālistam Marī

Gandrīz pēc astoņu mēnešu pastāvēšanas, pirmdien vēlā naktī Francijā atkāpies Šumana kabinets. Tā bija divpadsmitā reize, kad ministru prezidents lūdza nacionālsapulces uzticību un šoreiz to — nedabūja. Iemesls valdības krizei bija sociāldemokratu un radikālsociālistu prasība samazināt valsts aizsardzības budžetu. Par Šumana kabinetu balsoja 214 deputātu, pret 297, bet 76 atturējās. Jauno valdību uzņēmies sastādīt radikālsociālists Marī.

Bij. ministru prezidents M. Šumans
Newsweek karikatūra

Otrdien agri no rīta kabineta demisiju pieņēma valsts prezidents Oriols un tūdaļ uzsāka sarunas ar lielāko partiju — komūnistiem par jaunas valdības sastādīšanu. Novērotāji Parīzē izsakās, ka piedāvājums komūnistiem uzskatāms par tīri konstitūcionālas dabas aktu. Vēlāk prezidents aicināja pie sevis arī sociāldemokratu līderi Leonu Blūmu, bij. ministru prezidentu Polu Reino un citus politiķus. Trešdien Parīzē kļuva zināms, ka valdību sastādīt uzņēmies radikālsociālists Andrē Marī, kas Šumana kabinetā bija tieslietu ministrs. Leons Blūms apsolījies pārņemt ārlietu ministriju, ja Marī kļūtu ministru prezidents. Tādā gadījumā vairāk nekā pēc trīs gadiem Francijas ārlietu resorā būtu cits noteicējs, jo kopš Vācijas kapitulācijas to nepārtraukti vadījis Bido.

Andrē Marī šobrīd ir 51 gadu vecs, pēc profesijas advokāts, un pēc Francijas kapitulācijas darbojies pagrīdē, par ko apcietināts un nosūtīts uz Buchenvaldes koncentrācijas nometni, kur bijis ieslodzīts 2 gadus. Visās četrās valdībās Marī vadīja tieslietu resoru.

No Parīzes ziņo, ka priekšdarbus jaunajam kabinetam Marī cer beigt naktī uz piektdienu. Tādā gadījumā sestdien varētu notikt nacionālsapulces ārkārtēja sēde, lai valdība iegūtu oficiālu apstiprinājumu. Marī izteicies, ka kabinetā nebūs pārstāvēti ne komūnisti, ne degollisti, citādi viņš nodomājis sastādīt nevis pārejas valdību, bet gan pēc plašākas bazes. Finanču ministriju esot apsolījies pārņemt Pols Reino.

Runādams par valdības krizi, ģenerālis De Golls nepārprotami norādījis, ka viņš gatavs pārņemt varu, jo nekad neesot „tik spilgti" izjutis savus pienākumus kā šobrīd. Bet tas varētu notikt vienīgi pēc franču tautas vēlēšanās. „Ja mēs pārņemsim valsts vadību", deklarējis ģenerālis, „tad es aicināšu dibināt Eiropas saimniecisku un militāru federāciju." Vecā kontinenta liktenis, pēc ģen. De Golla domām, pašreiz nezināms. Pasaules līdzsvars gadu simteņiem uz priekšu atkarāšoties no tā, vai Francija atgūs savu vitālitāti.

Arī komūnistu partijas centrālā komiteja trešdien publicējusi uzsaukumu, kurā prasīts dibināt „demokratiskās vienības" valdību un izteikt visus līdzšinējos līgumus, ar kuriem Francija pakļauta „kaŗa kūdītāju" ietekmei.

Valdības krizi asi nosoda gandrīz visa Parīzes un Londonas prese, atskaitot sociāldemokratu organu „Le Populaire". Britu laikraksti jautā, kā gan Francijas sociāldemokrati varēs attaisnot savu rīcību, kas radījusi valdības krizi tik nopietnā brīdī. Londonas preses komentāru kvintesence lasāma liberāļu organā „Manchester Guardian", bet līdzīgi domā arī konservātivo „Daily Telegraph" un „Times". Izprotot arī sociāldemokratu pozicijas pret komūnistiem," konstatē „Manchester Guardian", „mēs tomēr nevaram attaisnot viņu nodevīgo rīcību. Ja līdzīgi rīkotos visi atbildīgie valstsvīri Parīzē, tad Franciju sagaida grūtas dienas."

BBC pārstāvis Parīzē Tomass Kedets domā, ka jaunajam ministru prezidentam nenāksies viegli izlīdzināt plaisu starp sociāldemokratiem un katoļu tautas partiju, kas sašutusi par savu bijušo partneŗu rīcību. Parīzes prese sociāldemokratu organizēto neuzticību Šumana kabinetam uzskata par vienkāršu politisku triku. Pašreiz divi vīri varot priecīgi berzēt rokas, tie esot ģenerālis De Golls un Staļins.

BBC, St, BB, M, DM

Dienvidslavijas komūnistu partijas kongresu apsarga kaŗaspēks un zenītartilerija

Trešdien Belgradē sākās dienvidslavu komūnistu partijas kongress, kurā piedalās vairāk neka 2000 delegātu Sanāksmes telpās, kas svinīgi uzpostas, blakus Tito milzīgu apmēru portretam redzama Marksa, Ļeņina un Staļina biste. Kongresa ēku no visām pusēm ielenkušas policijas un kaŗaspēka vienības. Tuvumā redzamas pat zenītartilērijas baterijas. Kad Tito ienāk zālē, atskan ilgi un jūsmīgi aplausi. Prezidijā „vienbalsīgi ievēl" pašu maršalu, ministru prezidenta vietnieku Kardelu, iekšlietu ministru Rankoviču, ministru bez portfeļa Djilašu un citus 25 komūnistus. Zīmīgi, ka šie četri dienvidslavu vadoņi ir tie paši, ko savā laikā apmeta lāstiem kominforms. Neviena cita komūnistu partija savus delegātus uz Belgrades kongresu nav sūtījusi. Žurnālistu tribīnēs redzami vienīgi Padomju Savienības un citu Austrumeiropas valstu preses pārstāvji. Zālē uzstādīti vairāki mikrofoni, jo sanāksme pieslēgta radiofonam.

Kopš komūnistu partijas slēgšanas 1921. gadā, tas ir pirmais kongress. Gaŗākā uzrunā to atklāj Tito, attēlodams komūnistu partijas vēsturi un deklarēdams, ka dienvidslavu kompartija sākusi ciņu ar vāciešiem vēl tad, kad Hitlers ar Padomju Savienību bija draugos. Daudzu kaimiņzemju komūnistu vadoņi ciņas vietā bija izvēlējušies drošību Maskavā. Sanāksmei veltītajā ievadrakstā partijas oficiālais organs „Borba" paziņo, ka dienvidslavu komūnisti Belgradē apspriedīs visus svarīgākos jautājumus, kas saistās ar partijas iekšējo un ārējo politiku.

30. jūlijā Dienvidslavijas galvaspilsētā notiks Donavas kuģošanas konference. BBC ziņo, ka tajā par novērotājiem piedalīsies arī UN pārstāvji. Lielbritanija šai sakarībā griezusies pie Francijas un Padomju Savienības ar ierosinājumu nosūtīt ielūgumu Trigvem Lī. ASV ārlietu ministrija oficiāli paskaidrojusi, ka Savienotās Valstīs iestāsies par brīvu kuģošanu pa Donavu un par tirdzniecības atdzīvināšanu starp Rietum- un Austrumeiropu.

Wiener Kurier ziņo, ka pēc Staļina personīga uzaicinājumą uz Maskavu izbraucis Bulgārijas ministru prezidents Dimitrovs, ko pavada ārlietu ministrs Koļarovs. Politiskie novērotāji Vīnē domā, ka šim braucienam ir ciešs sakars ar notikumiem Dienvidslavijā. Pēc Reutera informācijas, ģenerālis Markoss vēlas izvākt no Dienvidslavijas savas vienības, ko tur apmāca, lai saglābtu frontes stāvokli Gramosa kalnājā.

Čechu ģenerāļi meklē patvērumu

Pagājušā „Latvija" numurā ziņojām par baumām, ka no Prāgas izbēdzis Čechoslovakijas aizsardzības ministrs ģenerālis Svoboda. Līdz šim tas nav apstiprinājies. Pēc BBC informācijas, Frankfurtē gan atlidojuši četri citi čechu ģenerāļi un viens pulkvedis. Viņu vidū atrodas ģen. Liska, ģen. Terenčiks, bijušā valsts prezidenta Beneša un tagadējā valsts galvas Gotvalda kancelejas šefs ģen. Hazals, agrākais čechu korpusa komandieris Tuvajos austrumos ģen. Ganss un kādas iznīcinātāju vienības vadītājs plkv. Hess. Amerikāņu okupācijas iestāžu pārstāvjiem bēgļi paskaidrojuši, ka Čechoslovakijā paredzēta armijas „tīrīšana", jo komūnisti nevarot paļauties uz kaŗavīriem. Apm. 70 proc kareivju un instruktoru noskaņoti pret komūnismu. Virsnieku vidū pretkomūnistiskais noskaņojums neesot tik liels. Čechu aviācija esot novājināta, jo simtiem lidotāju ar visām mašīnām aizbēguši. Arī ģenerāļi un pulkvedis slepeni atstājuši Prāgu un meklējuši patvērumu amerikāņu joslā.

BBC, NZ, ST

Amerikāņu gaisa spēku manevri virs Vācijas

PADOMJU PROPAGANDA AR PĀRTIKU BERLĪNEI

Krievu zenītartilerija gar gaisa koridoru

Padomju militārās valdības oficiālā laikraksta „Tägliche Rundschau" publicētais paziņojums par padomju iestāžu gatavību pārņemt visu Berlīnes sektoru iedzīvotāju apgādi ar pārtiku nekādā ziņā nemainīs rietumvalstu apņemšanos arī uz priekšu palikt Berlīnē un turpināt gaisa transportus no rietumiem, trešdien paziņoja Anglijas ārlietu ministrijas pārstāvis. Kaut arī pēc tam padomju licencētajā presē ziņots, ka piedāvājums attiekšoties arī uz izejvielu un elektriskās strāvas piegādi rietumu sektoriem, Londonā un Vašingtonā krievu piedāvājumu visumā uzskata par propagandas manevru. „Gaisa tiltu" uz Berlīni vēl pastiprināšot, un tā maksimālā jauda vēl neesot sasniegta.

Kad Anglijas ārlietu ministram Bevinam apakšnamā kāds deputāts jautāja, vai esot tiesa, ka padomju iestādes cēlušas iebildumus pret Berlīnes apgādi gaisa ceļā, ministrs atbildēja, ka četru valstu vienošanās par „gaisa koridoriem" esot nepārprotama un joprojām vēl spēkā. Ģenerālis Klejs 20. jūlijā atsauca ziņojumus, it kā amerikāņu galvenais štābs Eiropā būtu ieteicis salauzt Berlīnes blokādi ar bruņotu konvoju. Šādu jautājumu izspriešana piekrītot vienīgi augstākajām ASV valdības iestādēm. BBC diplomātiskais korespondents trešdien uzsvēra, ka jauno nostāju pret padomju Savienību Berlīnes jautājumā neesot radījusi arī Hāgas konferences gaita.

Padomju licencētā Berlīnes prese trešdien ziņoja, ka krievu iestādes esot gatavas apgādāt berlīniešus rietumu sektoros arī ar vajadzīgajām izejvielām rūpniecībai un elektrisko strāvu. Iepriekšejais krievu piedāvājums bija sagādāt pārtiku pēc paaugstinātajām devām, par kurām 16. jūnija sēdē vienojās sabiedroto komandantūra, bet kuras nepaspēja realizēt satiksmes ierobežojumu dēļ. Pārtiku varētu iepirkties tikai padomju sektorā un pret samaksu ostmarkās.

Vācijā un ārzemēs piedāvājumu pagaidām uzskata par tīru propagandas manevru, jo Padomju Savienība vēlas uzlabot savu prestižu berlīniešu un vispār vācu iedzīvotāju acīs.

Ģenerāļa Kleja vietnieks ģenerālis Hejss atteices oficiāli komentēt krievu piedāvājumu un apzīmēja to par propagandistisku. Neatkarīgi no tā reālizēšanas varbūtības, „gaisa tilts" pastāvēs arī uz priekšu. Visu

(Beigas 5. lpp.)

Ko Zviedrijas latvieši nesaprot?

Uz šo jautājumu atbild dzejnieks Andrejs Eglītis rakstā 2. lpp.

Kā tas notika?

Bij. sabiedrisko lietu ministrs Alfreds Bērziņš uzrakstījis savas atmiņas par neatkarīgās Latvijas pēdējiem gadiem. Tajās attēloti daudzi sabiedrībā līdz šim nezināmi autentiski fakti, kas rāda, ar kādām metodēm komūnisti tika pie varas, mūsu valsts traģiskās pēdējās dienas un paša autora drāmatisko noklūšanu Somijā. Rakstu sniedzam 6. lpp.

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 56 (161) 1948. g. 23. jūlijā
Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas

KO ZVIEDRIJAS LATVIEŠI NESAPROT

DZEJNIEKA ANDREJA EGLĪŠA RAKSTS LATVIJAI NO STOKHOLMAS

Kā vien spēdami, Zviedrijas latvieši cenšas atbalstīt savus posta brāļus Vāczemē, un grūti būs saskaitīt tās negulētās naktis, kas pavadītas strādājot virtuvē, lai, trauku kalnus nomazgājot, rastos līdzekļi sainišu sūtīšanai uz DP nometnēm. Kā to rāda statistika, ar Zviedrijas trimdinieku nelielā skaita palīdzības akciju latviešiem Vācijā nespēj sacensties pat Amerikas tautieši, kas apzināmi desmit tūkstošos. Ka tas latviešiem Zviedrijā nav bijis viegli, šobrīd no saviem piedzīvojumiem varēs liecināt arī tie tautieši, kas ieslēgušies darbos Anglijā.

Taisnība ir prof. Starcam, ka ar dziesmām, dančiem un gleznu rādīšanu vien mēs pasaulē savu cīņu neizcīnīsim. Visa pamatā vajadzēs likt godīgas un strādīgas darba rokas, vajadzēs smagi pasvīst un liekt pūliņos muguru. To visu mēs, latvieši Zviedrijā, sakām kā neapstrīdāmu patiesību, jo esam jau izturējuši pārbaudīšanas ugunis. To sacīs tautieši citās brīvās zemēs, kur arī prasa darbu, un pilnīgi neizprotamas ir tās ilūzijas, kādās vēl šķiet ganās liela daļa cilvēku DP nometnēs, attieksmē pret dzīves reālitāti ārpus IRO aprūpes. Būs jāstrādā un arī daudz tulznu būs, un kas šo ceļu atraidīs, kaut tā balss būtu labi skolota, kaut tas prastu uz audekla uzburt skaistas klusās dabas, kaut tie būtu vēl citi neminēti talanti, svešas tautas acīs visi viņi tiks svērti par viegliem, — un arī savas tautas acīs tāpat.

Ir labi, ka esam lepni uz savu mākslu un talantiem, bet vēl labāki būtu, ja mēs kļūtu lepnāki uz savu darbu — uz darba tikumu, kas melnām un stiegrainām rokām paver augšup ceļu.

Dažiem Pinebergas studentiem, kas Zviedrijā ieradās šajā pavasarī, darbs fabrikās un trauku mazgātavās tā sariebās, ka tie par prātīgāku turēja apgrūtināt zviedru iestādes, lai nokļūtu uz Londonas olimpiādi, kaut gan paši še vēl nav saņēmuši pastāvīgus uzturēšanās dokumentus, vai parādījuši gribu ieslēgties darbā. Par agru, draugi, tā slikta priekšzīme! Strādātājus gaidījām!

Kāds grāmatu tirgotājs, kas DP nometni Vācijā atstājis pag. ziemā un šeit spiests strādāt fabrikā, visiem spēkiem pūlas sakārtoties ar ģimeni tik tālu, lai varētu atgriezties Vācijā, kur paveroties pavisam citas „iespējas". Piemērus varētu turpināt par klīšanu no vienas darba vietas uz otru, par salīdzinājumiem ar Sibīriju utt., bet secinājums tāds pats: latviešu DP Vācijā pārlieku spekulē uz savu mākslu, talantiem, zināšanām, it kā tie būtu svešumā sūtīti citām tautām kultūru nest. Nebaidaties darba — tad citas tautas taujās pēc mūsu mākslas un tā nāks aicināta, ne zem deguna pabāzta, kā tas tagad bieži notiek!

Ko Zviedrijas latvieši vēl nesaprot? DP vadītājas iestādes sūta garus bāreņu sarakstus Stokholmas latviešu palīdzības organizācijām, lūgdamas par bērniem uzņemties gādību, sarūpēt audžu vecākus, vai arī kādu laiku izmitināt Zviedrijas latviešu ģimenēs, atbalstīt ar sūtījumiem. Bet kāpēc nevar nevienu bāreni dabūt uz Zviedriju, kaut šajā pusē visas formālitātes nokārtotas, atļaujas sagādātas? Kāpēc daudzinātie bāreņu nami nedod Zviedrijas latviešiem nevienu mazuli? — Te vismaz 15 latviešu ģimenes jau pirms gada sāka pūlēties, lai šādā ceļā tiktu pie audžu bērniem. Kuriozi fakti: bāriņu nams atsūta bērnu sarakstus, izvēlētā bērna ģīmetni, bet tiklīdz jākārto paša bāreņa pārsūtīšana, nāk paziņojums, ka dažādu formālas dabas iemeslu dēļ, bērnu nevarēs sūtīt. (!) Kas bremzē tikt bāreņiem pie audžu vecākiem? Adoptācija?

Vācijas latviešu avīzē iespiests sērīgs vaicājums „kas vēlas pieņemt bārenīti no franču joslas?" Tak beidzot viens bāra bērns! Bet ja Zviedrijas latviešu ģimenes prasīs, ja gribēs adoptēt, vai ja pieteiksies audžu vecāki — vai dabūs šoreiz?

Nesaprotams mums arī kāds raksts vienā no Vācijas latviešu avīzēm, kas N. Struņka aicinājumu dokumentēt savu laiku glezniecībā, uzskata par māksliniecisks brīvības apdraudējumu. Pēc šī raksta izlasīšanas, kurā tik vaļsirdīga atzīšanās — „IRO par mums rūpējas, iztikuši esam, neviens badā nav nomiris, kāpēc sabiezināt krāsas", — var jautāt, vai Zviedrijas latviešiem vērts maz tā pūlēties ar palīdzību — ar saiņu sūtīšanu? Neskaitāmās vēstules pēc palīdzības, kas nāk no DP nometnēm, svara iztrūkumi, slimību procents un citas nelaimes tomēr rāda, ka patiesība ir vairāk kā tumšās krāsās. Gleznotājiem ir nedomā neviens ko uzspiest — tie mierīgi var turpināt savu pliknu apgleznošanu, puskrūšu atsegšanu, gulošās un sēdošās, zīmēt Alpus un vēršus iejūgos (zirgu tēvzemes vagā būs jau aizmirsuši), ķipināt pulku puškus, — lai par visu mūsu „augsto" krāsu mākslu sacītu īsi: omulība abos stāvos!

Ja jau tiešām mūsu gleznotāji nav spējīgi saskatīt savas tautas traģiskos vaibstus un visa Vācijas DP ciešanu elle viņos nav nekā spējusi ievilkt, pat tematikā nē, tad grūti jānopūšas: nabaga gleznotāji, kas tik vien spējuši paņemt no savas tautas, nabaga tauta, kam tādi vien gleznotāji. Glezniecība atkritusi no sava laika, maz tā spējīga dokumentēt, nedz dot ko jaunu, salda pilsonības piegarša pavada viņas ceļu trimdā un nākošās audzes mākslas darba krātuvēs spriedīs: „Labi laiki tiešām bijuši tie DP laiki — skaisti kalni, skaistas sievietes."

Par izņēmumiem nerunāsim, neko arī neuzspiedīsim, tikai atzīmēsim: ja taisnība pieminētam rakstītājam, tad viss lielais gleznotāju vairums ir immūni ir pret savas tautas postu, akli pret savu laikmetu un kurli savos darbos pret savas tautas garu, lai arī cik kultivēta būtu viņu māksla.

Nesaprot Zviedrijas latvietis arī to, kāpēc invalidu aprūpes vadītāji atsakās pieņemt Zviedrijas latviešu Studentu novada savāktos līdzekļus cietušajiem? Aizbildinājās — visi esot jau apgādāti. Neesot vajadzīgs. Bet invalidu vēstules liecina pretējo. Jā, kuram tad taisnība?

Stokholmā, jūlija vidū.

Andrejs Eglītis

Pircējs atkal ir kungs

LATVIEŠU TIRGOTĀJU DOMAS PAR NĀKOTNES IZREDZĒM

Jaunās vācu markas kūst kā sniegs pavasara saulē.

Pirms reformas nereti neprasīja „cik maksā", bet gan „cik var dabūt". Tagad, pat adatu pērkot, apvaicājas par cenu. Tādēļ arī nometņu veikalos un veikaliņos ir klusums kā kapos. Pat lielās Eslingenas kolonijas veikalos tas nav citādi.

Ko domā paši veikalnieki? Vai pēc pārkārtojuma, kad daudzas pirmās nepieciešamības preces pērkamas vācu veikalos, latviešu pasākumi spēs izturēt konkurenci? Mazā apgaitā Eslingenā centos šos jautājumus noskaidrot.

P. Ikšels pastāsta, ka dienas apgrozījumu ar agrāko nav iespējams salīdzināt. Viņa veikals atrodas blakus pārtikas sadales vietai un gandrīz vienīgā pieprasītā manta tagad esot papīra maisiņi auzu pārslu iebēršanai... „Cenšos strādāt ar mazāku peļņas procentu un dot preces par zemākām cenām nekā vācu veikalos," stāsta Ikšels, „un tomēr līdz šim esmu tirgojis tikai sīkumus — diegus, adatas utt. Esmu arī dzirdējis, ka daudzi tautieši to pašu mantu par augstāku cenu pirkuši vācu veikalos, bet nav iegriezušies kādā Eslingenas latviešu tirgotavā."

Vai tā nav reakcija pēc iepriekšējā posma, kad bieži tieši pie „pašu cilvēkiem" vajadzēja pārmaksāt?

„Ļoti iespējams. Apzīmējums „pārmaksāt" gan nav pareizs, jo toreiz galvenais uzdevums bija dabūt grūti sameklējamās mantas, nevis tās veikalnieciski iepirkt. Tad arī pircēji daudz par cenu neraizējās. Varbūt tautiešos tiešām izveidojies uzskats, ka latviešu veikalos par visu jāmaksā augstākas cenas un tādēļ tagad tie cenšas pirkt „lētāk" vācu veikalos. Bet tas ir nepareizi. Pie tam nauda aizplūst no nometnes. Lielāku uzticību pašu latviešu pasākumiem!"

Eslingenas latviešu kooperātīva vadītājs K. Eglītis klusumu tirdzniecībā izskaidro, pirmkārt, ar naudas trūkumu un, otrkārt, ar maiņas tirdzniecības izbeigšanos. „Kad pilnā apmērā sāksies algu izmaksa," turpina K. Eglītis, „tirdzniecība atdzīvosies, bet darbība tomēr būs jāpārkārto. Agrāk daudz pirka dažādas mantas maiņai vācu ciemos pret augļiem, saknēm utt. Tagad pie zemniekiem cieņā ir vienīgi nauda. Esmu tomēr pārliecināts, ka tādi latviešu tirdzniecības pasākumi, kuru galvenais mērķis ir nevis peļņa, bet gan griba palīdzēt tautiešiem, varēs pastāvēt arī turpmāk."

Latviešu vairumtirdzniecības savienības kantīnes vadītājs J. Ronis domā, ka nākotnē vislabāk tirgosies tie kooperātīvi un privātie veikali, kas atrodas nometnēs ārpus lielākām pilsētām. „Mums tomēr visiem jāpārskolojas. Pircējs atkal kļuvis kungs. Īstam tirgotājam vispirms jādomā, kā pakalpot pircējam, tad peļņa nāks pati no sevis. Pastāvēs tikai tie veikali, kas būs komerciāli pareizi nostādīti. Jābūt labiem iepirkšanās avotiem, labai precei, pircēji ātri un laipni jāapkalpo. Mums ir sakari tieši ar fabrikām un lieltirgotavām. Kantīne (pārdēvētais „Turības" veikals) patiesībā ir universālveikals miniatūrā. Domāju, ka namamātes un arī pārējie tautieši te aizvien atradīs ko pērkamu. Cenas nekādā gadījumā nebūs augstākas kā „lielajā tirgū." Ar katru pirkumu te tautieši atbalsta arī paši sevi, jo mēs maksājam nodokļus LCK, kolonijai, algojam darbiniekus — latviešus un diezgan lielas summas aiziet arī ziedojumos palīdzības organizācijām.

Tā kā tagad vispirms pieprasa pārtiku, esam mazliet pārkārtojušies un tirgojamies ar dažādām nenormētām pārtikas precēm, pirmkārt saknēm, ogām, augļu sulām. Pieprasījumi ir lielāki par pievedumiem."

Pircējs atkal ir kungs, bet „kungu" dīda vēders. Kā pirms gada pēc ieveramās gumijas, tā tagad pircēji stāv rindā pēc tomātiem, gurķiem, ogām...

Sportistam V. Kleinopam ar izpalīgiem J. Laipiņu un Z. Ozolu zied kvieši. „Šodien piedāvājam..." pie pagraba durvīm, tāpat kā pie vācu veikaliem „eingetroffen", ir preču saraksts, bet patiesībā V. Kleinopam nekas nav jāpiedāvā — pircēji visu „izķer".

„Tiešām, nespēju tik daudz piegādāt, cik varētu pārdot" — apmierināts stāsta pazīstamais ledushokejists. Un cenas? „Oficiālās, dažreiz ar nelielu uzcenojumu. Jāievēro arī tas, ka vācu sakņu veikalos, tomātus un gurķus pērkot, jāņem piedevām sanurcīti salāti, izkurtējuši rutki, vai virziņu kāposti. Man šķiet, ka latviešu pircējs labāk piemaksā dažus feniņus, nekā samaksā arī par nelietojamām piedevām."

— Jums plauktā tādas raibas pudeles, vai tur iekšā salātu eļļa?

„Nē, nē! Vermuts un „prīmā" vīns. Tikai DM 4.50 pudelē, bet būs drīz dārgāk."

Vai tiešām kāds sev tagad atļaujas šādu stiprinājumu?

„Un kā vēl! Sevišķi sestdienās, kad sabrauc vīri no Frankfurtes."

V. Kleinops savu veikalu paplašinājis un atvēris nodaļu arī Kalna kolonijā. Tikpat labi tirgojas arī otrs, ļoti tīri un gaumīgi iekārtotais sakņu veikals M. Kangara vadībā. Un kur nu vēl daudzie ceļojošie piegādātāji. Agrāk, lai iegūtu kaut ko apkārtējos ciemos, vajadzēja pazemīgi klanīties švābiem. Tagad pašu cieminieku pavadībā ražojumi ceļo pie patērētāja. Arī ārzemnieki pēkšņi nav vairs tie, kas visu apēd un dzen vāciešus tīri vai bada nāvē. Arī viņi kļuvuši godājami pircēji.

Kalpošana vēderam notiek pēc vecā rituāla un, tādēļ jāpieņem, ka esam „galvas naudā" saņēmuši 40 laimes vērdiņus, kas pēc izdošanas atgriežas atpakaļ. Ja tas tā nebūtu, tad viens otrs būtu rīkojies taupīgāk...

H. M.

Kādas darbnīcas varēs pastāvēt

MARKĀM JĀPALIEK NOMETŅU CIRKULĀCIJĀ

Naudas reforma jūtamas pārmaiņas radījusi arī nometņu saimniecisko pasākumu darbā, bet tieši tagad ļoti svarīgi arī šiem pasākumiem sagādāt tautiešiem darbu un ienākumus. Eslingenas latviešu nometnes daudzās darbnīcās pašreiz notiek pārkātojumi, pie kam aprēķini rāda, ka nodarbināto skaits nebūs jāsamazina, bet vairākās nozarēs to varēs pat palielināt. Nometnes uzņēmumu daļas vadību īsi pirms valūtas reformas pārņēma A. Jansons, kas sarunā pasvītro:

„Pēdējos gados daudziem bija aizmirsusies saimnieciskā domāšana un tagad, kad netieši arī mēs esam pakļauti vispārējai konkurencei, nāk rūgtā atmošanās. Turpmāk varēs pastāvēt tikai tās darbnīcas, kas būs spējīgas konkurēt ar līdzīgiem vācu uzņēmumiem. Panākumi atkarīgi no diviem faktoriem — no darbnīcu iekārtas un piemērota darba spēka, no vadības, meistariem, kvalificētiem strādniekiem. Mums ir grūtumi abos virzienos. Darbnīcu iekārtas parasti ir nepilnīgas un darba spēka ziņā aiz pirmās šķiras meistariem nāk pussagatavoti palīgamatnieki. Trūkst zeļļu un kvalificētu strādnieku. Pārvarot šos grūtumus, jācenšas katrā darbnīcā noskaidrot tās saimnieciskā struktūra. Kalkulācijās jāielēš arī telpu noma, maksa par elektrību, iespējamie nodokļi utt., ko līdz šim parasti aprēķinos aizmirsām. Īsto komerciālo pārskatu gūsim tikai tad, ja aprēķinus izdarīsim, it kā darbnīca būtu pilnīgi pakļauta visiem vācu saimniecības noteikumiem. Tas jādara arī tādēļ, ka nākotnē tāds stāvoklis iespējams. Lai arī cik vēlama emigrācija būtu, daļa tautiešu būs spiesti palikt Vācijā un būtu labi, ja tie varētu strādāt latviešu uzņēmumos.

Ja arī pašreiz maksa par telpām, elektrību un nodokli atkrīt, tad tomēr attiecīgos līdzekļus ieskaitam darbnīču speciālā fondā. Šo fondu izlietosim iekārtu papildināšanai un to darbnīcu pabalstīšanai, kas pašreizējā pārkārtojuma posmā par pakalpojumiem rēķina cenas zem pašizmaksas. Piemēram, drēbju un veļas labošanas darbnīcas pie pašreizējām cenām atgūst tikai darbinieku tiešās algas, bet lai visus darbus veiktu, jāpalielina pat darbinieku skaits. Kurpnieku un drēbnieku darbnīcās pasūtinājumu netrūks. Esam saņēmuši arī pasūtinājumu uz 1500 amerikāņu formas tērpiem. Tas 56 cilvēkiem dos darbu 2 mēnešiem. Pieteikti vēl arī citi jauni pasūtinājumi.

Mechaniskā un elektrotechniskā darbnīcā var rēķināties ar ilgāku sastingumu. Bet ja cenu ziņā spēsim konkurēt ar vācu uzņēmumiem, tad darbi nāks no ārpuses. Nometnē iekārtos jaunu frizētavu, kur varēs strādāt friezieru kursus beigušie. Frizētava apkalpos visus nometnes iedzīvotājus.

Praktisko nozaru darbnīcās pašreiz strādā apmēram 200 cilvēku un esmu pārliecināts, ka nodarbināto skaitu varēsim palielināt uz 250. Arī turpmāk darbnīcu uzdevuma pamatā paliek pakalpojumi pašu tautiešiem, bet tagad daudz vairāk nekā agrāk jācenšas veikt pakalpojumus arī ārpus nometnes, lai tā aizkavētu mūsu līdzekļu aizplūšanu vācu saimniecībā, pat pretēji — ar darbu ievilktu un pēc iespējas ilgāk noturētu markas nometnes cirkulācijā."

M.

Latviešu mēbeļu galdniekus aicinās uz Kanādu

„Mēs gribam no visas sirds palīdzēt mūsu tautiešiem — amatniekiem," vēstulē no Kanādas Latviešu amatnieku savienībai raksta M. Ikvilds un J. Kraulis. Abi drēbnieku amata meistari Montreālā jau labi iekārtojušies un tagad grib organizēt latviešu pulciņu, kas palīdzētu pārējiem tautiešiem tikt uz Kanādu. M. Ikvilds un J. Kraulis ievadījuši sarunas ar Kanādas darba ministrijas pārstāvjiem par latviešu amatnieku aicināšanu. Atsaukusies viena mēbeļu rūpnīca, kas jau saņēmusi atļauju ievest 30—40 mēbeļu galdniekus ar ģimenēm. Latviešu amatnieku savienība uz Kanādu aizsūtījusi visus vajadzīgos datus un tagad jāgaida ieceļošanas atļaujas. Pieteiktas 49 ģimenes no Eslingenas un Kleinkecas nometnes.

M. Ikvilds un J. Kraulis ziņo, ka aktīvāki rīkojoties Kanādā varētu ieinteresēt fabriku un darbnīču vadītājus arī citās nozarēs, kas pašas izprasītu no Kanādas darba ministrijas vajadzīgās iebraukšanas atļaujas.

H. M.

Solījumi uzlabot apstākļus

Pie raksta Latvijas 9. jūlija numurā „Neapskaužams stāvoklis franču joslas latviešiem" 5. apgabala (franču joslas) latviešu komiteja paskaidro, ka labi ja 1% latviešu franču joslā aizņem tādus dzīvokļus, par kuriem jāmaksā 70—120 markas mēnesī, turpretim caurmērā visi maksā apm. 25—35 markas. Vispārīgi latviešu DP apstākļi franču joslā, ar atsevišķām īpatnībām (privātā dzīve), ir tādi paši kā pārējās rietumu joslās. DP studentiem, kā tas apg. komitejas vadītājām personām no attiecīgām autoritātēm vairākkārt pēdējā laikā deklarēts, lekciju nauda un dzīvokļu resp. istabu īre nav jāmaksā. Arī par DP ieņemtiem dzīvokļiem resp. istabām jau kopš 1945. g. daudzos apriņķos nav jāmaksā. Tūliņ pēc naudas reformas IRO ierosināja pie Augstākās franču militārās vadības, lai rīkojumu vispārina un lai visiem DP par dzīvokļiem nebūtu jāmaksā. Esot lielas izredzes, ka šo jautājumu izkārtos DP labvēlīgi.

Studenti vasaras brīvlaikā brauks uz Holandi, Angliju, Šveici un Zviedriju

Holandes valsts 300 gadu pastāvēšanas un karalienes Vilhelmīnes valdīšanas zelta jubilejas gadījumā Leidenes universitāte no 21. jūl. līdz 6. augustam rīko zinātniskus un sabiedriskus kursus ārzemju studentiem. Piedalīsies visdažādāko nāciju akadēmiskā jaunatne. Prospektos minēti pat speciāli kuģi, kas viesus atvedīs pāri okeanam. Holandes apvienoto universitāšu un kolledžu ielūgumu piedalīties šajā sarīkojumā saņēmusi arī Latviešu studentu centrālā savienība Vācijā. Latviešu pārstāvis būs cand. phil. E. Andersons.

Universitāšu vasaras kursos Zviedrijā latviešu akadēmisko jaunatni pārstāvēs L. Beinerts un G. Ābols. Iespējama vēl 15 latviešu studentu izbraukšana uz Zviedriju. Latviešu biedrības Lielbritanijā priekšnieks arch. K. Valdmanis nesen ziņoja, ka panākta vienošanās par apmēram 500 studentu nodarbināšanu ražas novākšanā Anglijā un Šveicē. Darbi paredzēti 2—3 mēnešus. Paziņota arī paredzētā izpeļņa: Anglijā 4 mārc. nedēļā, bet Šveicē 8 franki dienā. Bez tam atvieglota apavu un drēbju iegāde.

LSCS gādā, lai mūsu studentiem aizbraucot uz ārzemēm līdzi būtu informācijas materiāli par Latviju un latviešiem. Šo informācijas darbu jau veic arī LSCS pārstāvniecības 15 dažādās valstīs. Izdevniecības un atsevišķi tautieši šajā ziņā bijuši ļoti izpalīdzīgi, ziedojot dažādus izdevumus. Par to mūsu studentu sirsnīgs paldies!

A. V.

Gausa attīstība

PC IRO amerikāņu joslās repatriācijas un izvietošanas daļas vadītājs R. Gorkerijs (Gorkery) izlidojis uz Vašingtonu, kur pārrunās jautājumus par DP iecelošanu ASV. Gorkerijam bijušas jau apspriedes Ženevā un Londonā. IRO statūtu kā 22. valsts parakstījusi Venecuēla. Pilntiesīgas IRO dalībnieces pašlaik ir 14 valstis, bet Brazilija un Venecuēla statūta ratifikāciju iesniegušas parlamentiem. Pēc tam IRO beidzot savu darbu varēs sākt kā Apvienoto nāciju iestādījums.

Nometņu dzīve

PIRMO ziedojumu jaunajā valūtā LKPP kasē šajās dienās iemaksāja Grosenbrodes latviešu nometnes tautieši. Šajā nometnē, kas čakli gādāja par karavīru atbalstīšanu arī agrāk, ir tikai ap 200 iedzīvotāju.

MANHEIMAS latviešu nometni jūlija beigās pārcels uz Ludvigsburgu. Lēmums vēl nav galīgs, bet paši manheimieši domā, ka līdzšinējās ērtās telpas nāksies nodot amerikāņu armijas rīcībā. Manheimas nometnē dzīvo ap 1700 latviešu.

INGOLŠTATES latviešu nometnes komitejā uz 1 gadu ievēlēti A. Garoza, J. Upesleja, K. Legzdiņš, J. V. Kauliņš un T. Grasis. Par komitejas priekšsēdi un nometnes vadītāju jaunievēlētā komiteja izraudzīja Teodoru Grasi. Vēlēšanās piedalījās 76 proc. balstiesīgo tautiešu.

ZALCBURGAS novada latviešu komitejā par priekšsēdi darbosies J. Lāčgalvis, bet komitejā A. Puķītis, J. Zariņš, V. Raikovskis un Alfr. Eglītis.

VECIEM latviešu strēlniekiem Vācijā nav bijusi iespēja darboties vienā kopējā organizācijā. Lai turpmāk varētu rast vēlētu vienotu veco latv. strēlnieku organizāciju Vācijā, visās nometnēs vēlamas strēlnieku kopas. Atsevišķo strēlnieku un kopas adreses paziņot J. Dzenim: (24) Geesthacht, DP Camp, Spackenberg III; J. Porietim: (14a) Esslingen/N., Uhlandstr. 8, vai P. Dardzānam: (24b) Friedrichsort b. Kiel, DP Camp 38.

TROICKAS pulka bij. karavīri apzināšanai aicināti reģistrēties pie troickiešu pag. valdes locekļiem P. Dardzāna: (24b) Friedrichsort b. Kiel, DP Camp 38; E. Grosberga: (21b) Augustdorf b. Dettmold; Kārļa Igala: (16) Hanau, Lamboystr. 1.

VĒSTULES REDAKCIJAI

T. Sīlis, Ravensburgā

KĀPĒC NESEKO DARBI?

Daudz rakstīts, spriests un lemts par latviešu kultūras mantu resp. grāmatu fondiem ārzemēs. Kā nupat dzirdējām, ir panāktas pirmās iespējas fondus praktiski sākt organizēt. Bet kā to darīt?

Pirmkārt, no projekta būtu reālizējama tā daļa, kas attiecas uz latviešu skolas grāmatu un mācības līdzekļu nodrošināšanu priekšmetos par Latviju. Fondus varētu sākt vākt katrā apgabalā, krājot visas pašreiz skolām nevajadzīgās mācības grāmatas un literātūru un arī tos krājumus, kas vēl pārpalikuši apgādiem un grāmatnīcām. Turpmāk apgādiem visas skolu grāmatas būtu jāsadala resp. jāpārdod tikai ar fondu vidutājību, lai arī fonds iegūtu kādus līdzekļus. Daļa grāmatu rastos arī ziedojumu ceļā, sevišķi no tiem tautiešiem, kas izceļo un visas grāmatas nevar līdzi paņemt. Visām skolām sava apgabala fondam būtu jāpaziņo pašreiz skolas resp. skolēnu rīcībā esošo un vēl trūkstošo grāmatu skaits, lai varētu konstatēt vispārējo mācības grāmatu stāvokli — iztrūkumu un pārpalikumu.

Ieteic atombumbu manevrus Baltijas jūŗā

„DAILY MAIL" RAKSTA PAR BERLĪNES KRIZI UN KAŖA NOVĒRŠANU

Berlīnes krize, ja tai neizdodas pārredzamā laikā rast abām pusēm pieņemamu atrisinājumu, var pasauli novest kaŗa pievārtē — tāds ir secinājums no politiķu un lietpratēju pēdējā laikā izteiktiem stāvokļa vērtējumiem. Ieskanas arvien bažīgākas balsis, pat priekštrauksmes brīdinājumi, ka „aukstais kaŗš", nokavējot piemērotu pretricību, var pārvērsties bruņotā konfliktā. Atskaitot pa daļai Franciju, kur jūtamāk pārstāvēts piekāpīgāka kompromisa aizstāvju novirziens, rietumvalstu politiķu vairums par nepieciešamu vai pat pietiekamu kaŗa novēršanai uzskata nepārprotami stingru nostāju pret Padomju Savienību.

Lai izvairītos no trešā pasaules kaŗa, nepieciešams dot Padomju Savienībai ātru un skaidru brīdinājumu — tā to formulē šis politikas raksturīgs aizstāvis Alasters Forbess 18. jūlijā „Daily Mail" slejās. Autors ar nožēlu atzīmē, ka savā laikā nav ievēroti Vinstona Čerčila brīdinājumi, kuŗš kopš 1945. g. pilnībā apzinājies pieaugošās briesmas, kaut arī Hitlera sakāves plānošanas veiksmīgajās dienās pats nav pilnībā ievērojis Kremļa rakstītās zīmes un šos plānus nav gatavojis pietiekami tālam laikam.

Čerčils veltīgi pūlējies pārliecināt nelaiķi prezidentu Ruzveltu, ka veikls politiskās un militārās stratēģijas pagrieziens spētu pasargāt pēckaŗa Eiropu no komūnisma apetīta, kas visu laiku pieaudzis. Pēc Forbesa domām, pārāk maz pēdējos gados darīts, lai pareizā virzienā informētu angļu un vācu sabiedrisko domu. Nedz Anglijas, nedz ASV ārlietu ministrijai nekad nav bijis skaidras atzīšanas par Padomju Savienības kustībām rietumu virzienā, par šo kustību ātrumu un nenovēršamību, vai tas būtu Berlīnē vai citur.

Lietpratēji abās zemēs, šķiet, nevēlējās rēķināties ar galīgi negātīvu Maskavas atbildi uz protesta notām Berlīnes lietā. Viņi negaidīja, ka atbilde varētu aizsist durvis uz saprašanos ar tādu troksni, kas tik baigi atbalsotos gaisa koridoros, pa kuŗiem labi organizēts, bet bezkaunīgi dārgs gaisa transports piegādā Berlīnes ielenktajiem vāciešiem dzīvei nepieciešamo. Vispārējas stratēģiskas plānošanas trūkumu Londonā un Vašingtonā, protams, jutis arī Kremlis. Būtu aplam apgalvot, ka krieviem trūktu vajadzīgo līdzekļu, lai reālizētu savu draudu par rietumu sabiedroto izspiešanu no Berlīnes.

Izlietots daudz dižu vārdu un ruņu, tālāk raksta Alasters Forbess, kas daudziem vienkāršākiem ļaudīm radījis pārliecību, ka nokārtot Berlīnes lietu vajadzības gadījuma varētu „viens un divi". Argumenti par noturēšanos Berlīnē nekad nav sevišķi pārliecinājuši. Arvien neefektīvāka un arvien dārgāka palikšana Berlīnē pat varētu izrādīties ļaunāka par evakuāciju. Bet ja „kauju par Berlīni" uzskata tikai par jaunāko posmu gaŗajā cīņā, kas sākusies jau kopš tā laika, kad rietumu palīdzība satrieca vācu uzbrukumu Padomju Savienībai, cīņā, kuŗā rietumi nepārtraukti cietuši zaudējumus, tad situācija ir pavisam citāda. Tādā gadījumā, lai šo cīņu uzvarētu, — un tas kļūst arvien svarīgāk — rietumiem jābūt gataviem pārņemt ofensīvu. Jārada pilnīgi nepārprotama un neapšaubāma skaidrība par to, ka rietumi pilnīgi sagatavoti ieiet aizsardzības kaŗa sagatavošanas stadijās.

„Nepietiek importēt Rietumeiropā tikai īsam krizes laikam amerikāņu gaisa spēkus," raksta Forbess. „Varbūt vēl ir iespēja rast gluži jaunus momentus diskusijā par strīdīgo jautājumu. Iekām sāk atskanēt šāvieni Berlīnes koridorā, apvienoto štābu priekšnieki Vašingtonā it labi varētu dot rīkojumu saviem lidojošiem supercietokšņiem izdarīt atombumbu manevrus, teiksim, Baltijas jūrā. Bet mēs noteikti nokļūtu ļoti tuvu kaŗam, ja mums būtu jāpasaka, ka pirmajā naktī, kad Berlīnē vairs nebūtu neviena angļa, amerikāņa vai francūža, būtu labāk arī negulēt nevienam krievam Maskavā."

„Mūsu diplomātija jāatbalsta ar maksimālo mūsu militārā un saimnieciskā spēka sankcijām un jārada skaidrība, ka tās tiks lietotas nevis tādās vietās kur mums vairs nepieder iniciātīva, bet gan tur, kur tās spēj skart vissāpīgāk."

Rietumiem šinī brīdī visaugstākā mērā nepieciešama visciešākā vienība, secina autors. Pie tam šī vienība vispirms vajadzīga Eiropā, — vienība, ko pirmais ieteicis Vinstons Čerčils. Toreiz sociālisti viņam pretojās akli un ar visu spēku, bet tagad, ar nokavēšanos, Bevins pats devās uz Hāgu, lai līdzētu paātrināt Rietumeiropas ūnijas konsolidēšanu, ciešākajā saskaņā ar ASV, kuŗu politiskais kurss šai virzienā kļuvis stingrāks pēc Vandenberga rezolūcijas pieņemšanas.

D M

Zagļi, kam nevajaga naudas, bet dokumentu

Igauņu komitejas telpās Stokholmā ielauzušās nezināmas personas, ziņo zviedru laikraksts „Aftonbladet." Iebrucēji, simulējot laupīšanu, paņēmuši nedaudz naudas, bet galveno vērību veltījuši dokumentiem. Atlauztas visas galdu atvilktnes un pārbaudītas pat projām aizsviestās aploksnes. Sevišķi meklēti dokumenti par nesen „repatriētiem" diviem igauņu zēniem. Iebrucēji strādājuši ar cimdiem, neatstādami pirkstu nospiedumus, bet atrastas citas pēdas. Nav šaubu, ka nelūgtajiem nakts viesiem interesējušas politiskas lietas, jo igauņu dziesmu svētku laikā Stokholmā bija apspriedes ar Vācijas igauņu pārstāvjiem, par ko iebrucēji mēģinājuši iegūt kādu informāciju. Par notikumu zviedru policijai ziņojis igauņu archibīskaps Keps. Ievadīta izmeklēšana.

Šveices laikraksts par baltiešu repatriantu likteni

Šveices laikraksts „Die Tat" par Baltijas valstu pilsoņu likteni, kas atgriežas dzimtenē no Vācijas, Austrijas un citām rietumu zemēm, raksta: „Visiem baltiešiem, kas atgriežas dzimtenē, jāstājas „tautas tiesas" priekšā, aiz kuras stāv krievu slepenā policija. Reti kādu attaisno, jo zemes atstāšanu vienkārši deklarē kā „tautai un padomju iekārtai naidīgu darbību." Mazākais sods, ko par to piespriež, ir 3 gadi spaidu darbos, bet ja tiesa uzskata, ka „vainīgais" sevišķi simpatizējis vai sadarbojies ar rietumu varām, sods sasniedz 10 līdz 25 gadus spaidu darbos."

Kā Tito izspiegoja savus padomju skolotājus

ŠVEICES LAIKRAKSTA „DIE WELTWOCHE" INFORMĀCIJA PAR DIENVIDSLAVIJAS NOTIKUMU AIZKULISĒM

Pirmo gājienu cīņā starp kominformu resp. Maskavu Tito uzvarējis.

Kas gan varēja būt par iegansttu sensācionālajam konfliktam, jautā „Die Weltwoche". Laikraksts domā, ka sākums meklējams Maršala plānā. Tito ļoti labi zina, cik daudz viņa zemei palīdzējusi UNRRA. Tāpēc pirmajā brīdī Dienvidslavijas diktātors vēlējās piedalīties 16 valstu konferencē Parīzē, jo saņemt naudu un nemainīt savus principus būtu pavisam patīkama lieta. Tikai pēc Maskavas katēgoriskā aizlieguma, Tito sakostiem zobiem lika propagandas ministram nosaukt Maršala plānu par „kapitālistisku un imperiālistisku".

Otrs iegansts meklējams Berlīnes konfliktā. Tito nekad nav varējis pievienoties Kremļa viedoklim, kas, pēc viņa domām, ir „nevajadzīga un bīstama provokācija". Kominforma ārpolitiskajā komisijā, kuras sēde notika aprīlī Belgradē, atbildot tagadējam Čechoslovakijas ministru prezidentam Zapotockim, Tito esot burtiski teicis: „Katra atklāta krize var vienīgi vājināt mūsu spēkus, kas būs vajadzīgi, kad pienāks īstais brīdis." Bet Maskava darīja savu, jo Staļins šoreiz nevēlējās piekāpties.

Dienvisdlavijas diktātoram nekad nav patikuši daudzie padomju militārie eksperti ko Maskava nosūtīja uz Dienvidslaviju. Tito vēlējās dienvidslavu armiju organizēt pēc „saviem principiem", kas nesaskaņēja ar Kremļa viedokli. To viņš vairākkārt apliecināja arī Baltkrievijas militārajam atašejam, kas, protams, nepalika Maskavā nezināms. Kad līdzīgu informāciju Kremlis saņēma arī no ģen. Gudrunova, kas bija padomju pārstāvis panslavu komitejā Belgradē, politbirojs nolēma rīkoties: Dienvidslavijā ieradās maršals Tolbuchins. Bet arī viņa pūles izrādījās nesekmīgas.

Tito kritizēja Padomju Savienības sistēmatisko kājnieku palielināšanu un aizstāvēja viedokli, ka jāorganizē galvenokārt tā saucamās amfībiju vienības invāzijas operācijām. Otrkārt, Tito prasīja, lai Maskava atsauc savus „ekspertus" no Dalmācijas, jo Dienvidslavija esot spējīga pati aizsargāt piekrasti. Tāpat viņš noraidīja Tolbuchina prasību iefiltrēt caur Dienvidslavijas territoriju padomju karaspēku Grieķijā. Bet visnepatīkamākā Kremlim tomēr bija dienvidslavu slepenās policijas rīcība.

Kā bijušais Maskavas Marksa akadēmijas audzēknis Tito labi pazina NKVD stiprās un vājās puses. Īsā laikā viņš nodibināja Dienvidslavijā slepeno policiju, par kuras vadītāju iecēla savu draugu, iekšlietu ministru Rankoviču. Tā izrādījās vēl labāk organizēta nekā krievu čeka. Drīz vien dienvidslavu OZNAs un padomju NKVD starpā radās ļoti nopietni konflikti: Tito ne vien lika izspiegot Kremļa aģentus, bet arī liedzās nodot Maskavai savas slepenās policijas informāciju.

Kominternes aizstājējs kominforms īstenībā ir padomju imperiālisma ierocis. Visiem tā locekļiem uzlikts par pienākumu nodot informāciju par savu zemi NKVD Maskavā. Īpaši tas attiecas uz satelītvalstīm. Šādā ceļā Kremlim katrā laikā ir pilnīgs pārskats par „tautas demokratiju" iekšpolitisko stāvokli un to personu reģistrs, kas pučа gadījumā būtu bīstamas. Ir zināms, ka, piemēram, Čechoslovakijas iekšlietu ministrs Noseks līdz šim ļoti cītīgi pildījis „savu pienākumu" un NKVD rīcībā ir plašs aizdomīgo saraksts tam gadījumam, ja Gotvalds lūgtu sarkanarmijas intervenciju.

Tito un Rankovičs tomēr izvairījās pildīt šo Kremļa prasību. Jau kopš ilga laika viņi sūtījuši uz Maskavu tikai nesvarīgu informāciju un paziņojuši tādu cilvēku vārdus, kas jau sen zināmi kā atklāti komūnisma pretinieki. Nav līdzējuši arī Judina atkārtoti atgādinājumi. Par atbildi tiem Tito palielinājis OZNAs aģentu skaitu, kuŗu pienākums bija sekot Maskavas „speciālistiem". Ziņojumus par tiem OZNA nodeva tieši Tito. Drīz vien viņš uzzināja, ka piemēram, Padomju Savienības „tirdzniecības speciālists" Igors Minkins īstenība ir NKVD spiegs, kam ļoti cieši sakari ar nesen atlaistajiem un apcietinātajiem ministriem Hebrangu un Zujeviču. Tito bija skaidrs, ka padomju aizvējā tiek gatavota „galma revolūcija", lai viņu dabūtu no ceļa.

Atbilde bija ātra un radikāla: Hebrangu un Zujeviču apcietināja par sabotāžu! Tito konflikta pirmo cēlienu bija uzvarējis.

Viņš lūdz Dievu par Tito

Amerikāņu senātors Aleksandrs Vilejs „Daily Mail" slejās piemin sekojošo anekdotu par Dienvidslaviju:

Dienvidslavu komūnists novēroja, ka kāds zemnieks, kas agrāk bija pazīstams kā liels karaļa piekritējs, lūdz Dievu.

„Par ko tu lūdz?" prasīja komūnists.

„Par Tito," atbildēja zemnieks.

„Tu gan parasti mēdzi lūgt par karali, vai nē?" bargi noprasīja partijas vīrs.

„Tiesa gan," atbildēja zemnieks, „bet palūko vien, kas notika ar karali . . ."

„Daily Mail"

Nāve Beļģijas ogļraktuvēs

6. jūlijā nakts maiņā Sakr-Fransē raktuvēs Lodelīnsārtā divi beļģu strādnieki 600 m pazemē uzraka jaunu ogļu slāni. Viņi noteiktā laikā nebija atgriezušies galvenajā ejā, un darba vadītājs lūdza kādu poli doties pakaļ abiem beļģiem. Polis un vēl daži citi strādnieki atteicās to darīt, jo šo eju bieži apdraud bīstamas gāzes. Beidzot pazemē devās latvietis Andrejs Kovaļevs. Neilgi pēc tam bija sadzirdami viņa saucieni pēc palīdzības. Tieši šajā mirklī apstājās darboties gaisa ventilātors un glābēji varēja steigties pazemē tikai pēc tā izlabošanas. Palīdzība tomēr izrādījās par vēlu. Abi beļģi un latvietis bija jau miruši. Nāves iemesls izrādījās pēkšņi izplūdusi gāze, kas cilvēku spēj nonāvēt pēc dažiem elpas vilcieniem.

Ievadīta tiesas izmeklēšana, jo domā, ka nelaimes gadījums noticis darba vadītāju neuzmanības dēļ. Pēdējos 2 mēnešos Sakr-Fransē raktuvēs galu dabūjuši 5 cilvēki, bet 1946. g. gāzu eksplozijā tur bojā gāja 17 ogļrači.

Mirušo latvieti Andreju Kovaļevu apbedīja 8. jūlijā Lodelīnsārtas kapsētā. Nelaiķis dzimis 1924. g. 11. jūlijā Rīgā. Darbos Beļģijā viņš ieradās. g. 17. oktobrī. Nelaimīgajam tautietim svešumā paliek sieva un audžu dēls.

Sarkanie uzbrūk Batu Arabgai

KOMŪNISMS VEŖ VĀRTUS UZ VARU VISĀ ĀZIJĀ

Kominforma austrumu centrāle

„United News Feature" ziņo: Padomju sagatavošanās jaunai ofensīvai austrumos gandrīz noslēgta. Ar galveno mītekli Bangkokā nodibināts jauns kominforms Āzijas vajadzībām. Uz Bangkoku devušies divi Maskavas lietpratēji konspirāciju organizēšanai — Vladimirs Detiča un Radovans Zogovičs. Reizē ar spiedienu Tālajos austrumos, pastiprinās arī spiediens Vidējos austrumos, it sevišķi pret Irānu. Abpusējās ofensīvas mērķis ir skaidri saskatāms, tas ir reālizēt milzīgo kniebļu kustību, ko nesekmīgi mēģināja reālizēt Vācija un Japāna, kas pagājušā kaŗa laikā centās aplenkt Indiju no austrumiem un rietumiem.

„Kamēr policija un kaŗaspēks aplenca plašu džungļu apgabalu, gurku vienības — tā sauc iedzimto kaŗaspēku Malajā — ar šautenēm, mašīnpistolēm un rokas granātām lauzās pa biezi saaugušajiem džungļiem, lai sameklētu komūnistiskos insurgentus, par kuŗiem ziņoja, ka tie tuvākās dienās gatavo uzbrukumu vienīgajai Malajas ogļraktuvei tikai 40 km attālumā no galvaspilsētas Kualas Lampuras. Meklēšanas laikā uz kaŗaspēku šāva tikai vienu reizi, no kā valdība secināja, ka ziņas par lielāku partizānu spēku koncentrēšanu šai rajonā bijušas maldīgas. Policijas veterāni turpretim norādīja, ka džungļi būtu pārmeklējami daudz rūpīgāk, un ka tikai tad, ja meklēšanu būtu veikuši piedzīvojuši džungļu kaŗa eksperti, apgabalu varētu izsludināt par ,tīru'." — Tā 8. jūlijā ziņoja AP.

Četras dienas vēlāk tās pašas aģentūras korespondents ziņoja: „Apbruņoti komūnisti labi izplānotā uzbrukumā vakar sapostīja vienīgās Malajas ogļraktuves Batu Arabgā tikai 40 km no galvaspilsētas. Viņi uzbruka piecās grupās. Viena grupa ieņēma lielāko kafejnīcu pilsētā, kur nošāva ogļraču arodbiedrības vadītāju, pēc tam iebruka Ķīnas nacionālistu - Kuomintanga birojā, kur nogalināja kādu vadītāju darbinieku. Divas grupas uzbruka tieši ogļraktuvēm, kur sapostīja mašīnas un piespieda strādniekus iegāzt milzu ceļamkrānus šachtu ieejās, lai tās uz kādu laiku pilnīgi aizsprostotu."

Tā ir tikai sīka, bet tipiska aina no tā pilsoņu kaŗa, kas plosās Malajā kopš maija sākuma. Britu ģenerālkomisars Dienvidaustrumāzijā 6. jūlijā radio runā pateica, ka „pašreizējais terrors Malajas valstu federācijā, kas draud izplesties arī uz Singapūru, ir daļa no apzinīga komūnistu plāna radīt varmācīgu revolūciju, lai iegūtu varu šai zemē." Viņš pateica arī, ka Anglija pretosies varai ar varu, ka britu spēki kopā ar gurku vienībām un policiju jau sākuši plašas operācijas Johoras, Perakas un Pahangas valstīs, kuŗās piedalās arī lidmašīnas un flotes spēki, lai novērstu ieroču piegādi nemierniekiem, vai papildspēku ierašanos no ķīniešu komūnistu vienībām Siāmā vai Dienvidķīnā. — Vispār pieņem, ka Malajas nemiernieki galvenokārtā veidojas no ķīniešiem resp. ieceļotājiem, kas ieradušies Malajā pēdējos gadu desmitos. Otra pasaules kaŗa laikā, kad Malajas pussalu bija okupējuši japāņi, tur izveidojās divas pretestības kustības. Vienu, ko visvairāk veidoja paši malajieši, vadīja angļu aģenti, kamēr otru — kūlijus — savā rīcībā pārņēma krievi.

Pēc kaŗa beigām bijušās angļu kolonijas un dažas Malajas valstis, kas jau agrāk bija pa daļai patstāvīgas, apvienoja tā sauktā Malajas federācijā, kas palika Lielbritanijas protektorātā. Nemaz nerunājot par ārkārtīgo stratēģisko lomu, kāda ir šai pussalai ar daudzināto kaŗa ostu Singapūru, arī saimnieciski Malaja ir viens no vissvarīgākajiem „dolaru arsenāliem" pasaulē. Malajas kaučuka, naftas un ogļu eksporta vērtība pašlaik ir daudz lielāka par visas Anglijas salu valsts kopīgā eksporta vērtību.

Tiem, kas negūst tiešus labumus no šo Malajas preču eksporta, tomēr tikpat nopietni jāvērtē arī tie notikumi, kas risinās citās Dienvidaustrumāzijas valstīs.

Burma 62 gadus bija viens no vērtīgākajiem angļu imperijas īpašumiem, un angļi bija tur ieguldījuši vairāk nekā 80 miljonu mārciņu sterliņu. Kad pagājušā rudenī Burma pasludināja savu pilnīgo neatkarību un izstāšanos no britu tautu saimes, tad Londona tomēr vēl cerēja, ka vairāk vai mazāk burmieši vecās saites uzturēs. Mazāk nekā pusgadu pēc Burmas neatkarības pasludināšanas Londonas politiķi sastinga sašutumā un angļu laikraksti jau ziņoja, ka Burma iekritusi komūnistu rokās. Jūnija vidū Burmas ministru prezidents Takins Nu paziņoja, ka „kapitālismam jāizbeidzas . . . Burma visvairāk iegūs ar ciešām un draudzīgām attiekšmēm ar Padomju Savienību. Rietumvalstu politiskās ideoloģijas mums nekā nevar dot . . ." Pēc šīs runas sākās lielo uzņēmumu, pirmām kārtām ārzemnieku uzņēmumu nacionālizēšana. „Burma Oil Company" angļi bija ieguldījuši 48 milj. mārciņu sterliņu, „Burma Corporation" 15 miljonu. Pirmais pēkšņās nacionālizācijas rezultāts bija tas, ka darbu pameta visi angļu speciālisti, un burmiešiem nācās atzīt, ka vieni paši viņi nemaz nespēj sarežģītos pasākumus vadīt.

Kad pirmais satraukums bija pāri, tad novērotāji atzina, ka Takins Nu gan vēl pats nav kļuvis komūnists, bet viņš bijis spiests ķerties pie drastiskiem līdzekļiem, lai izpatiktu un „izņemtu vēju no komūnistu burām". Un politiskie vēji komūnistiem ir labvēlīgi ne vien Burmā, bet visā Dienvidaustrumāzijā, kur tautas dzīvo nabadzībā un labprāt seko katram, kas sola „atbrīvošanu no ienīsto rietumnieku jūga". Tai pašā Burmā komūnisti faktiski jau pārvalda plašus apgabalus, kur valdība vispār netiek tiem klāt. Uz robežas starp šiem un starp valdības pārvaldītajiem apgabaliem reižu reizēm satiekas kaŗaspēks un partizāni. Kamēr jau sen vairs nav šaubu, ka nemieri franču Indoķīnā un holandiešu Indonēzijā pilnīgi pārgājuši komūnistu vadībā, tikai pēdējās dienās sākušas pienākt ziņas, ka arī piektajai Dienvidaustrumāzijas valstij — Siāmai draud pilsoņu kaŗš. Ministru prezidents Fibuns Songkrams pavēlējis kaŗaspēkam būt trauksmes gatavībā un apcietināt visus komūnistu vadoņus. Ja izrādīsies, ka Songkrama bažas bijušas pamatotas — un mums nav iemesla tam neticēt — tad komūnistu nemieru ugunīs degs bez izņēmuma visa plašā Dienvidaustrumāzija. Pareizāk sakot, visa Austrumāzija. „New York Herald Tribune" priekš dažām dienām izteicās: „Lai aptvertu komūnisma draudus Āzijā, pietiek sarakstīt visas svarīgākās Āzijas valstis un apgabalus. Visa Sibirija, protams, ir Padomju Savienības sastāvdaļa. Komūnistu kontrolei tieši pakļauta Korejas ziemeļdaļa, tiem ir stipra ietekme arī Ķīnas Turkestanā. Ārējā Mongolija ir viena no satelītu valstīm, un padomju iespaids Vidējā Mongolijā šķiet strauji pieaug. Krievi pārvalda kā Dairenu, tā Portarturu Mandžūrijā, kamēr lielākā daļa pārējās Mandžūrijas ir sarkano ķīniešu rokās. Ķīnas komūnisti tagad valda arī lielākā daļā no Ziemeļķīnas un pat Dzeltenās upes lejā."

Laikraksts aizrāda, ka vienīgi Japānā, pateicoties amerikāņu okupācijas pūlēm, komūnistu panākumi bijuši samērā mazi, bet Indijā, kur gan vēl nevar runāt par komūnistu pārsvaru, tie gūst redzamas sekmes.

Svarīgākais iemesls šīs komūnisma ietekmes pieaugumam Āzijā ir tas, ka viņi sekmīgi pratuši izmantot tautu ilgas pēc vieglākas dzīves un atbrīvošanās no svešu virskundzības. Komūnisma izplešanos varētu apturēt, ja būtu iespējams reformēt nožēlojamos agrāros apstākļus un stiprināt demokratiju, bet ir skaidrs, ka „Maršala plāns Āzijai" būtu pilnīgi neiespējama lieta, jo posts šai kontinentā ir tik milzīgs, ka arī ASV saimnieciskās rezerves te pazustu kā piliens jūrā. Tāpēc arī daudzi novērotāji uzsver, ka boļševisma briesmas Tālajos austrumos ir daudz lielākas nekā Eiropas rietumos. Angļu parlamenta deputāts Flečers, rakstīdams „Daily Mail" par briesmām pazaudēt Malaju, nobeidz ar teikumu: „Pat daļēja varas zaudēšana te būtu signāls vispārējam saucienam — Atstājiet Āziju!" —

Komūnisma iespiešanās Dienvidaustrumāzijā praktiski nozīmētu vārtu pavēršanu uz Indiju un Pakistanu, un pēc tam viss milzīgais Āzijas kontinents būtu vienas vienīgas valsts sastāvdaļa. „Newsweek" sakās zinām, ka komūnisti plānojot drīzā laikā ar vietējo kaŗa kungu atbalstu pāriet Dzelteno upi Ķīnā, lai ieņemtu Hunanas un Kvantungas provinces un savienotos ar komūnistu spēkiem Vietnamā un Burmā, tā radot nepārtrauktu komūnisma pārvaldītu joslu no Mandžūrijas līdz Indijas pierobežai.

A. Lp.

Kā uz karstās plīts

MŪSU LĪDZSTRĀDNIEKA METEOROLOĢISKS ZIŅOJUMS NO JAUNANGLIJAS ASV

Sēžot frizieŗa krēslā vai sastopoties ar vienaldzīgiem paziņām, jūs neizbēgami sākat runāt par laiku, t. i. klimatu. Šis temats pēc vispār pieņemta atzinuma pieder pie neinteresantākajiem pasaulē. Taču Jaunanglijā, kas ietveŗ Menas, Vermontas, Ņuhempširas, Masačusetas, Konektikutas un Rodailendas štatus ASV, pārspriedumi par laiku allaž ir uzmanības centrā.

Savienoto Valstu ziemeļaustrumu stūŗī noteicot laiku, meteoroloģija ir tikpat noderīga vai nederīga kā astroloģija. Jaunanglijas iedzīvotāji svešiniekiem mēdz noprasīt: „Jums nepatīk mūsu laiks? Pagaidiet! Pēc piecām minūtēm tas grozīsies." Piecas minūtes var likties gandrīz pēc rekorda, ja ne pēc anekdota. Bet palasot meteoroloģiskos ziņojumus par pēdējo vētru Bostonas apkārtnē, atrodam šādu konstatējumu: „...starp plkst. 6.42 un 6.44 vēja virziens radikāli grozījās sešas reizes." Laiks, kas ir tikpat kaprīzs kā jaunas meičas prāts, protams, sagādā krietnu tiesu neērtību. Pirms iešanas uz darbu no rīta nav nozīmes skatīties avīzē vai debesīs. Abi var solīt brīnišķīgu, skaidru laiku. Labāk apvilkt lietusmēteli, jo tad izredzes samirkt mājās nākot krietni mazas. Ja gadījuma dēļ nelīst, tad var samirkt pats savos sviedros. Termometram Jaunanglijā ir atļauts taisīt visakrobatiskākos lēcienus. Tie izskatās iespaidīgāki it īpaši tādēļ, ka amerikāņi temperatūras mērīšanai lieto Farenheita skālu. Vasaras laikā dzīvsudrabs staigā starp apm. 60 un 95 gradiem. Cik tas ir, lietojot Eiropas Celsija standartu? Vienkāršākā lietojamā metode gradu pārrēķināšanai esot šāda: no Farenheita gradiem atskaita 32, tad dala ar deviņi un reizina ar pieci. Ātri un ērti, lūdzu. Bet Amerikā šāda pārrēķināšana nav vajadzīga, jo paši gradi nav tik nozīmīgi. Jūs varat ērti justies 90 gradu karstumā. Jūs varat mežonīgi svīst un sažņaugtu rīkli tvarstīt pēc gaisa, kad termometrs tikko sasniedzis 80 gradus.

Kungs un karalis par labsajūtu, cik vien tā atkarīga no meteoroloģiskiem apstākļiem, ir gaisa mitruma pakāpe. Ja apaļš 100 apzīmē robežu, kur mitrums sāk kondensēties lietus pilienos, tad Jaunanglijas lietus ziemos 95 vai 83 nav retums. Praktiski dabā vasaras laikā tas izpaužas kā smacīga svelme pirms pērkona. Nelaime tā, ka ne vienmēr nāk pērkons. Pagājušā vasarā šādus laiks Jaunanglijas piekrastē valdīja veselas piecas nedēļas no vietas. Tādās reizēs jūs darbā izsvīstat pāris kilogramu un apmēram tikpat piedzerat klāt no jauna. Mājās nākot, krekls pielipis cieši pie miesas kā peldkostīms. Ja mugurā svārki, tie pielīp tāpat. Saulei rietot, temperatūra nokrīt par kādiem pieciem Farenheita gradiem, bet gaisa mitrums var vēl pieņemties. Ja dienu ir bijis vējš, vakarā tas nostājas. Drošības dēļ jūs nesāksit gulēt pirms plkst. 11, bet arī tas nav glābiņš. Kaut arī segas aizspertas kājgalī, matracis jūs sutina kā cepeti un spilvenā slapjā galva liekas spiežamies pret karstas plīts malu. Visi logi vaļā līdz galam, bet velti gaidīt uz mazu pūsmiņu. Gaiss iekšpusē un ārpusē ir vienādi „biezs", karsts un nekustīgs. Var gulēt uz grīdas, bēgot no gultas karstajiem apkampieniem, bet atspiesti kauli no rīta garantēti. Pie visām nelaimēm vēl var gadīties, ka no rīta pamostoties karstuma izmocītais kailais cilvēks sasalis ragā, jo termometram stundas laikā norāpties līdz stindzinošiem dziļumiem ir nieks.

Bostonā, jūlijā.

I. Krasts

Latviešu dziesmu diena Austrijā

Latviešu pirmo dziesmu svētku atceri Austrijas latvieši rīkoja 11. jūlijā Glāzenbachā. Piedalījās Glāzenbachas un Rīdas nometnes kori. Diriģēja A. Vasariņš un O. Liepa. Sarīkojums sākās ar dievkalpojumu māc. R. Reinfelda vadībā, bet svētkus atklāja Austrijas apg. latviešu komitejas priekšsēdis O. Siktars. Pēc uzrunas un Latvijas himnas sekoja Glāzenbachas nometnes latviešu, lietuviešu, igauņu un ukraiņu kolonijas apsveikumi.

Svētku koncertā apvienotais koris dziedāja latviešu komponistu 14 dziesmas. Klausītāji bija ļoti atsaucīgi.

— sk —

Klāra Zāle

Rūgtais medus

Jau pusnakts stundu visos torņos zvana —
Dun pulksteņi, kā soļi aizejot,
Kad sākas aizlaicīgā klusēšana.

Cik netveŗami diena pazust prot —
Kā mīla, laime — te tā ir, te nava, —
Un iesāk visi gaisi asarot.

Pār tumsu sazied tālā zvaigžņu pļava;
Skrien dvēsle — bite viņā medu sūkt,
Jo visiem ziediem acu spulga tava, —
Bet medus auksts un vērmeļaini rūgts.

Miris paidagogs

7. jūlijā Nirnbergā miris tautskolotājs un paidagoģijas rakstnieks Augusts Ruditis, viens no rosīgākajiem mūsu vecās paaudzes skolu darbiniekiem.

Ruditis dzimis 1880. g. 27. jūnijā Ērģemē un kopš 1901. g. nepārtraukti līdz 1940. g. strādājis par skolotāju un skolas pārzini, 27 gadus no šī laika darbodamies Ernesta Glika Jaunpiebalgas draudzes skolā. Līdz pašām pēdējām sava mūža dienām, gan tiešā skolas darbā vairs nebūdams, Ruditis strādāja pie apsāktajām paidagoģiskajām apcerēm. Kādās no pēdējā laikā rakstītajām atmiņām, par sevi viņš saka: „Esmu viscaur stāvējis uz kristīgās ētikas, aistētikas un humānitātes pamatiem, savu pārliecību esmu paudis atklāti, vientiesīgi un godīgi visos laikos un visās mūsu tautas situācijās. — Mūža darbu Jaunpiebalgā darīdams, esmu palicis par piebaldzēnu. Šo zemi un ļaudis mīļoju un par viņiem domāju. Tik maz no Latvijas alkstu sev, un arī tas man liegts."

A. P.

Ģirts Salnais

VĪRI

STĀSTS

(18. turpinājums)

„Un Kripšķis?"

„Līdz rītam laika diezgan. Man slapjas kājas — jāpārauj . . . Dosimies mājās?"

„Labi," Kārlis pagrieza uz māju pusi, un Ēvalds lēni slampāja viņam blakus.

„Saki, Kārli," viņš pēc brīža ierunājās. „Vai tu nejūti, ka mūsu starpā radušās nesaskaņas ir tikai pārpratums?"

„Tas ir kā?" vecāko pārsteidza Ēvalda miermīlīgais jautājums.

„Vai mēs abi neesam drusku vainīgi, ka attieksmes tā sabojājušās," Ēvalds turpināja. „Mēs neesam atklāti viens pret otru. Tā tad — viens otru nesaprotam."

„Kādu atklātību tu vēlies?"

„Es gribētu zināt, vai tu tici, ka, darbodamies pēdējos mēnešos kopā ar Urku, tu . . . Na, es neesmu nekāds politiķis, kaut arī esmu vairāk skolā gājis kā tu . . . Es domāju tā . . ." viņš meklēja vārdus, „ka cilvēks, darbodamies savā mājā, savā druvā, vai jebkuŗā savā darbā vispirms nodrošina savu patstāvību blakus citiem. Tad viņš rāda savas spējas, pāraug citus, kā stiprs dzīvnieks ganāmpulkā, nokļūdams kādā augstākā stāvoklī, kur visi to ievēro. Pēc tam viņš, vadīdams citus, aizstāv tos un, kamēr visi ietur ierasto kārtību, ir viņu sargs. Ja tie izdara sīkus pārkāpumus, pārmāca tos un tikai tiešā uzbrukuma gadījumā sākas cīņa uz dzīvību un nāvi. Nav, piemēram, gadījies, ka gailis padzīs vistu baru no ēsmas. Taisni otrādi — viņš ir aicinātājs un palīdzētājs to atrast."

„Ko tu ar visu to gribi teikt?"

„Es gribu sacīt, ka tava darbošanās nepamatojās dabiskā lietu un notikumu likumībā, bet stājas tai pretī."

Kārlim bija grūti saprast šo ķecerīgo runu. Viņš tikai juta, ka aiz tās slēpjas kaut kas vairāk nekā prātošana.

„Saki skaidri un gaiši."

„Redzi, man liekas, ka turpinot veidot jauno dzīves kārtību Urkas garā — bērniem jāapēd tēvs un māte. Jā, vai tajos nav visa vecā pasaule? Taisni vecākos slēpjas vecās pasaules kodols."

„Tu laikam gribi sacīt, ka es dzenu kapā savu tēvu un māti."

„Nē. Domāju, ka tu pagaidām tikai viņus nežēlo."

„Revolūciju netaisa baltiem cimdiem," Kārlis norūca iegaumēto frazi.

Ēvalds klusēja gandrīz līdz pat mājām. Pirms iegriezties pagalmā, viņš saņēma zirga pavadu un apturēja to.

„Kas ir?" Kārlis satraukti iesaucās.

„Necel traci. Vecīši droši vien guļ. Saki, vai tu vari izpildīt kādu manu lūgumu?"

„Lūgumu?" Kārlis patiesi pārsteigts brīnījās.

„Es nevēlos mājās naidu," teica jaunākais. „Laiki ir mainīgi. Neticu, ka, kļūstot pavisam veselam, mani atstās mājās. Droši vien atkal iesauks jaunajā armijā. Apsoli man, ka tad, vismaz, tēvam un mātei tu būsu atspaids, nevis drauds — kā tas ir tagad."

Kārlis klusēja.

„Tev bail to apsolīt?" Ēvalds nespēja apslēpt pārmetumu balsī un tā pietika, lai Kārlī pamostos īgnums.

„Ko tu te mani pratini?" viņš nikni atcirta. „Ja vajadzēs palīdzēt — palīdzēšu."

Jaunākais atlaida pavadu. Kārlis jau bija iejājis pagalmā un nokāpis no zirga, kad Ēvalds sakustējās un lēni piegāja mājas durvīm. Vairāk zemapziņā nekā ar saprātu, viņš apzinājās, ka solis, ko viņš bija spēris, aizvedot Vīleriem zirgu, prasīja nākamo. Kārļa izvairīgā atbilde, runājot par vecākiem, Ēvaldā pamodināja negantu sašutumu, un viņš drudžaini meklēja atbildi jautājumam — kas darāms? Viņš arvien vēl nevarēja atjēgties; prāts atteicās saprast cietsirdību. Pēkšņi viņš apgriezās un teciņus aizsteidzās uz stalli, kur Kārlis norīkoja zirgu.

Ēvalds atrāva durvis un iegājis atspiedās pret sienu.

„Kārli," viņš klusu uzsauca.

Vecākais pagriezās atpakaļ un kā pētot viņu uzlūkoja, — skatienā nebija nekā draudzīga. Pie sienas pakārtā lāktuŗa dzeltenā gaisma abu brāļu sejas darīja spocīgi bālas, asām melnu ēnu kontūrām.

„Kas tev ir?" Kārlis nepacietīgi sakustējās.

„Lūk, kas," Ēvalds paliecās uz priekšu. „Tev jāatsakās no tavām trakulībām."

„Trakulībām?"

„Jā. Ieteicu — savākt savas mantiņas un laisties uz kādu Latgales sādžu. Tur tevi ne velns nemeklēs. Tad mēs kļūsim draugi."

„Tu sāc jukt?"

„Nē. Tas ir beidzamais, ko es no tevis prasu. Sēdies šim pašam zirgām mugurā un — laidies."

„Kāpēc?"

„Lai tu kļūtu atkal cilvēks. Vai tu beidzot nesaproti, ka tas, kas zog — drīz laupa, kas laupa — drīz kļūst slepkava un beidzot pašslepkava."

„Ko tu te . . ."

„Tikai to es tev gribēju pateikt."

„Vienīgais, ko es tev gribu pateikt ir tas — gādā līdz rītam aizvesto zirgu. Tu dzirdēji, ko es tev jau sacīju: nebūs zirga, Urka liks tevi apcietināt un, varbūt, man pašam būs tevi jāarestē," Kārlim negribot izspruka.

„Ko?" Ēvalds atslējās pret sienu. „Tev — pašam? Un tu to būsi spējīgs izdarīt?"

„Man jāklausa pavēles. Pats esi bijis kaŗavīrs. Zini, ko tas nozīmē," drusku neērti pagriezies sānis, atrūca Kārlis.

„Kaŗavīrs?" Ēvalda acis drusku pievērās, bet izteiktais vārds bija tik kluss, ka nesasniedza vecākā ausis. Jaunākais mirkli noskatījās zirgā un brālī, tad teica pavisam mierīgi:

„Es nokārtošu visu trijos naktī . . . Nevar celt cilvēkus augšā, kad tikko jau esmu tos iztraucējis," un ātri izgāja pa durvīm.

Kārlis pasmējās:

„Pieliecies, puisīt . . ."

Kad viņš ienāca istabā, Ēvalds lēni locījās ap apaviem un tikai tad, kad izģērbies bija ielicies gultā, redzēja jaunāko brāli nopūšam spuldzi. Kārlis smaidīja. Izdzertais alkohols dzina galvā asinis un sirds ducināja neparasti stipri, un tomēr viņš lepni smaidīja apmierinājumā, ka reiz spējis uzvarēt iedomīgo zeņķi. „Tā es jūs visus saliekšu," viņam zvanīja galvā kā zvani, un nesakarīgi murgi ievadīja smagā miegā.

Ēvalds bija atsēdies uz gultas un, atspiedis galvu rokās, raudzījās tumsā. Viņš nedzirdēja, ka brālis sākumā svaidījās un pa miegam iesmējās, nejuta tēva kluso iekrākšanos. Viņā bija iededzies kaut kas tāds, kas grāva domas, nespējot pretoties samulsumam un niknumam.

„Cik viņš mierīgi guļ. Cik viņš jūtas liels, iedomājies mani kļuvušu melnu un maziņu. Tas nekas. Lai notiek, kas notikdams," un atkal un atkal viņa atmiņā izauga gandrīz vai pašam dzirdami brāļa draudi. „Tad tādēļ es esmu sēdējis pozicijās, rāpies pāri dzeloņžogiem, lai mans brālis mani . . ."

Dzeguze vecajā sienas pulkstenī nokūkoja divas reizes trinkšķīgu kūkojienu. Ēvalds ar veselo roku pārvilka pierei — tā bija ledaini auksta. Viņš sapurinājās:

„Tikai ne ar vājprātīgiem . . ." un par spīti nogurumam pietraucās kājās. „Na, ja tu mani dzirdi, tad droši vien priecājies!" viņš atriebīgā priekā domāja. „Labāk nepareiza rīcība nekā gļēva padevība," viņš klusi paspēra pāra soļus uz Kārļa gultas pusi un, celim jūtot tās malu, apstājās. Lēni pieliecies, viņš mirkli klausījās. Vecākais kaut ko ņurdēja pa miegam. Ēvalds aizturēja elpu, tad dziļi, dziļi ievilka gaisu. Viegla spirta smaka iesitās nāsīs un puisis neapzinīgi pasmējās. Nākamā mirklī viņš turēja rokās Kārļa drēbes un vēl kaut ko smagu, kas bija virs tām.

Dzeguze virs Ēvalda tukšās gultas kūkoja trīs reizes trinkšķīgā kūkojumā, kad pavisam lēnā soli, izjājis no Zirņu pagalma, kāds jātnieks pēkšņi pārgāja pilnos auļos. Aiz viņa šķīda gaisā dubļains sniegs.

(Turpinājums sekos)

AR SAMTA CEPURI

Varbūt viņa vārds bija Ule Pedersons, varbūt Gēsta Ekštrēms vai Juhans Lunds. Viņa ceļa somā droši vien varētu atrast turzu ar uzrakstu „Marabū šokolādes fabrika Stokholmā" un podiņu Jonsona īstā zviedru medus. Galvā viņam bija baltā studentu cepure ar zila samta apmali, un viņš par galvas tiesu pacēlās pāri drūzmai, lai gan nebija gluži tik gaŗš, cik zviedriem pēc antropologu domām atļauts būt. Viņš tik ļoti atšķīrās no vācu pilsētas ļaudīm, ka gājēji tam līdzās nevis gāja, bet drūmi lavījās, laiski ložņāja, steidzīgi kratījās, dīki klimta vai čakli brida. Tas bija cilvēks, kas nekad nebija drebējis patvertnē, ēdis maizi bez aizdara un redzējis savu karali zaudējam kaŗu. Viņam bija zināma līdzība ar sarkangalvīti; viņš nebija redzējis vilka, varbūt tikai dzirdējis, ka tam sarkanas acis.

Viņš soļoja pa Heidelbergu un bija viens no simts ārzemniekiem (īstiem! saka vācieši), kas sabraukuši Heidelbergā uz starptautisko brīvdienu kursu studentiem no 23. jūlija līdz 13. augustam. Pavisam 250 cilvēku tur domās un spriedīs par „cilvēku šīdienas pasaulē". Vācu un ārzemju profesori to iztirzās no kultūrvēstures, tiesību zinātnes, socioloģijas, ekonomijas, psīcholoģijas un dabas zinību viedokļa. Bet, varbūt, nevienam neienāks prātā izcelt no ielu drūzmas kādu cilvēka paraugeksemplāru un viņam pajautāt, kā viņš māk dzīvot šīdienas pasaulē. Diez vai lekcijās piedalīsies arī tas profesors, kas nesen, ielūgts ciemā pie sava studenta, kam tēvs miesniekmeistars, apēdis 26 desiņas vienā paņēmienā. Tas, lūk, ir cilvēks šīdienas pasaulē!

Protams, šiem simts ārzemniekiem rādīs Heidelbergas slaveno pili, vedīs pie vīna mucas, ko sargā Perkeo, izvadās pa filozofu ceļu. Paši viņi, ja gribēs, varēs apskatīt kūkas un kažokus veikalu logos, kāpostgalvas namamāšu tīkliņos, rožainus bērnus baltos ratiņos un nodomāt, ka šīdienas pasaule gan visur apmēram vienāda. Viņi varēs izlasīt „Rhein-Neckar-Zeitug" sludinājumu: restorāns „Pie baltā zirdziņa" piedāvā olu ēdienus, ceptus baložus, zaķa cepeti, rulādes, labākos vīnus, un viņi vienaldzīgi pačaukstinās kabatā kronas, frankus vai līras. Daudz interesantāk izlasīt ziņu, ka kāds ņujorkietis uz Brodveja atradis dzīvu vardi rozā acīm. Varbūt pastāstīs, ka Heidelbergā pēc valūtas reformas 900 studentu palikuši bez pajumtes un maizes. „Cik bēdīgi," Samtcepure teiks un varbūt jutīsies neērti. Bet pēcāk aizrakstīs uz mājām vēstuli: „Mīļā Brigita, Heidelberga ir tik romantiska! Žēl, ka tevis te nav . . ."

Kādu dienu viņam, Juhanam vai Svenam, iespiedīs pasē jaunu zīmogu, un viņš aizbrauks uz Zviedriju, uz pavisam citu pasauli nekā tā, kur paliksim mēs.

Kamēr studenti akadēmiski taustīs šīdienas problēmas, kādā šejienes skolā sanāks ļaudis, kas sevi dēvē par „Jehovas liecinieku biedrību" un spriedīs: kā iemācīties mūžīgi dzīvot?

Ak, mēs jau nemaz negribam dzīvot mūžīgi, — tikai kaut kur citur! Bet pīlādzis, dēkainiem čemuriem uzmeties sētai kā zinkāra sieva, spīd bezkaunīgi sārts: neskaties samta cepurēs, skaties saulē, kā es!"

Rita Liepa

Cīņā par cilvēces garīgo atdzimšanu

No 15. jūlija līdz 15. septembrim Ko pilsētā, Šveicē notiek morālās apbruņošanās konference, kuŗā piedalās pārstāvji no visām pasaules malām. Morālā apbruņošanās, kas pazīstama arī kā Oksfordas kustība, radusies jau pēc pirmā pasaules kaŗa. Pacēlās balsis, ka cilvēkiem jātop labākiem, lai pasargātu pasauli no jauniem iznīcības draudiem. Morālās apbruņošanās idejas sludinātāji guva aizvien jaunus piekritējus daudzās tautās, un tagad aptvērusi visu kristīgo pasauli, nostājoties garīgā cīņas frontē pret materiālismu.

1947. gada vasarā morālās apbruņošanās konference pulcēja 5000 pārstāvju no 53 valstīm. Šīs konferences gaitā daudzi tās dalībnieki ne vien ieraudzīja savu tautu šķelšanas un vājināšanas iemeslus, bet saskatīja arī ceļu to novēršanai.

Morālās apbruņošanās kustība nav organizācija, kuŗā var iestāties, vai no kuŗas var izstāties; šai kustībai pieder ikviens, kuŗa dzīves veids atbilst 4 pamatprincipiem — absolūta mīlestība, absolūta pašaizliedzība, absolūta tīrība un absolūts godīgums. Kustības dibinātāja Dr. Franka Buchmana vārdiem runājot, tā ir cīņa par jaunu sabiedrisku kārtību, kuŗas mērķis — dzīva kristietība un cilvēces garīgā atdzimšana, ejot vistiešāko ceļu: labāki cilvēki — labākas tautas — labāka pasaule.

V. L.

Atkal sauciens pēc latviešu aprūpes fonda Kanādā

„Jūsu rokās, cienījamās latviešu biedrības, tagad ir spēks vai nespēks visus latviešus apvienot kopējās domās un darbos, lai reāli palīdzētu izaugt lielākai latviešu kolonijai Kanādā," raksta dziedonis Mariss Vētra Latviešu klubam Toronto, Montreālas latviešu palīdzības komitejai un Edmontonas latviešu biedrībai Imanta. M. Vētra lūdz iespējami drīz organizēt latviešu aprūpes fondu Kanādā, jo atsevišķu cilvēku spēkiem šis darbs pārāk plašs. Rakstītājs ierosina, lai katrs latvietis Kanādā fondam maksā vismaz 50 centus mēnesī. T. Brilta vadītajā latviešu kartotēkā Halifaksā jau reģistrēti 1000 ar apmēram 3000 izziņām, un arī šo darbu tālāk viens cilvēks vairs nevarēs veikt.

„LCK doma, ka Kanādā dibināms palīdzības fonds, ir pareiza. Fondam var būt nevien materiāla, bet arī dziļi morāla nozīme," raksta Vētra. Viņš ierosina sasaukt sanāksmi, kur piedalītos katras latviešu organizācijas pilnvarots pārstāvis, lai sāktu priekšdarbus fonda dibināšanai.

Mūs informē, ka Montreālas latviešu palīdzības komitejas priekšsēdis K. Lazdiņš un Edmontonas latviešu b-bas priekšnieks K. Dobelis jau piekrituši nekavējoties, sadarbībā ar citām organizācijām un sabiedriskajiem darbiniekiem stāties pie aprūpes fonda reālizēšanas.

Ieguvums techniskā literātūrā

Nesen iznākusi inž. E. Elguta grāmata „Radiotechnika" I daļa, ko radio draugi gaidīja ar lielu interesi. Grāmatā apskatīti radio uztvērēju slēgumu pamatelementi un šo elementu darbības principi. Bez techniskās prasmes Elgutam piemīt arī īpašība labā techniskā un kodolīgā valodā aprakstīt ne vien izcelto vielu, bet arī tās parādības, kas ir nepieciešamas praktiskā darbā pie uztvērēju būves vai remontiem. Elguts strādājis savu bagātīgo pieredzi ilggadīgā praksē radio technikā, ko tas guvis strādājot VEF'a radio konstrukciju laboratorijā pie jaunu uztvērēju tipu izveidošanas.

Grāmatā daudz vajadzīgu formulu, praktisku rēķināšanas piemēru, zīmējumu un schēmu. Matēmatiskā viela domāta tādiem, kas elementāro matēmatiku vēl nav aizmirsuši. Nepatīkamas daudzās iespiedkļūdas formulās, tekstā un zīmējumos, arī viela apstrādāta diezgan konspektīvi. Vēlams vairāk technisko tabulu. Tomēr viss tas grāmatas vērtību nemazina un visumā jāliecina, ka „Radiotechnika" ir vērtīgs ieguvums mūsu techniskā literātūrā. Tieši uztvērēju būves un remontu nozarē visās valstīs ir plašs darba lauks.

Inž.-elektr. H. Trumpmanis

Chronika

Anšlavs Eglītis sarakstījis lugu par gleznotāju dzīvi „Galma gleznotājs," ko iesniedzis Latviešu teātrim Eslingenā.

Austrijā dzīvojošo latviešu gleznu izstādē Glāzenbachā ar saviem darbiem piedalījās K. Neilis, Z. Jansons, P. Mironovičs, M. Hansens, R. Āboliņš, M. Bērziņa, S. Korina, G. Brūveris, R. Kaņeps, K. Ermanis, A. Balodis, A. Križus un K. Čeŗnoks. Bija izstādītas 75 gleznas.

Eslingenas latviešu teātris pošas garākā izrāžu turnejā. Ar Trīnes grēkiem teātris viesosies 22. jūlijā Ansbachā, 23. jūl. Erlangenā, 24. jūl. Ambergas vācu pilsētas teātrī, 25. jūl. Fišbachā, 26. un 27. jūl. Valkā, 29. Ingolštatē, 30. Augsburgā un 31. jūlijā Kleinkecas latviešu nometnē.

Ziemeļapgabala pirmo vispārīgo latviešu dziesmu svētku 75 gadu atcere notiks Lībekā 25. jūlijā, Mēzenes nometnes sporta hallē.

The Sower in Exile (Sējējs trimdā) saucas agr Ad. Egliša ilustrētā brošūra angļu valodā, kurā sniegts Alt-Erfrades lauksaimniecības skolas darbības apraksts un panākumi.

Latviešu humānitāro zinātņu asociācijas kopsapulce Vircburgā, dzelzceļu tarifa grozījumu dēļ, sāksies nevis 25. jūlijā, kā izziņots asociācijas biedriem, bet 26. jūlijā plkst. 10.

Vadība paliek Amerikas Savienotajām Valstīm

VISLIELĀKĀ SLEPENĪBA HĀGAS APSPRIEDĒS PAR EIROPAS DROŠĪBU

ASV un Kanādas pārstāvju piedalīšanos Rietumeiropas ūnijas militārās komisijas apspriedēs Londonā pēc Hāgas ārlietu ministru konferences novērotāji uzskata par svarīgu panākumu, un BBC komentātors to apzīmēja par jaunu pazīmi Rietumeiropas ūnijas attīstībai virzienā uz Atlantijas ūniju. Šinī ziņā Hāgas konference nepalikšot bez ietekmes uz notikumu tālāko gaitu Berlīnē un Maskavā. Oficiālais komunikē par pašu Hāgas konferenci, kas ilga divas dienas un nobeidzās otrdien, ir ļoti lakonisks. Tajā tikai minēts, ka Anglijas, Francijas un Beneluksa valstu ārlietu ministri domu izmaiņā par starptautiskiem jautājumiem, ieskaitot Vāciju, konstatējuši pilnīgu vienprātību.

Piecas ūnijas valstis turpmāk vēlas vēl ciešāk sadarboties UN chartas ietvaros. Francijas ārlietu ministrs Bido konferencē izteicies par piecu valstu saimniecisku un muitas ūniju, kā arī par Eiropas federātiva parlamenta dibināšanu, piedaloties ūnijas un vēl citu valstu parlamentiem, kas to vēlētos.

Hāgas konferences oficiālās sēdes un pārrunas notika vislielākajā slepenībā. Visiem dokumentiem, kuŗus vispār nebija atļauts iznest no apspriežu telpām, bija uzraksts „Metrisks". Kāds Beļģijas delegācijas loceklis šai sakarībā izteicās: „Vienu vismaz noteikti esam panākuši — beidzot piegriezuši angļus metriskajai sistēmai."

Ūnijas militārās komisijas apspriedēs Londonā darba kārtībā aizsardzības problēmas un Rietumeiropas aizsardzības plāns. BBC un angļu trešdienas prese sevišķi izcēla ASV un Kanādas pozitīvo atbildi uz aicinājumu sūtīt komisijas sēdēs savus novērotājus. Tāpat par ļoti svarīgu uzskata paskaidrojumu, ka arī Vācijas jautājumā Hāgā panākta pilnīga uzskatu saskaņa. Informētas aprindas ziņo, ka ārlietu ministri vienojušies turpmākās sarunās ar Padomju Savienību Berlīnes jautājumā vadību atstāt ASV. No tā secina, ka arī franču līdzšinējā nogaidošā nostāja mainīsies.

Ar Rietumeiropas ūniju vien nepietiek, lai radītu līdzsvaru austrumu blokam, un bez ASV droša atbalsta tā paliktu vairāk tikai teorētiska konstrukcija. Maršala plāns Rietumeiropai jau dod saimniecisko palīdzību, un tagad tā cenšas iegūt arī militāro. Priekšnoteikumi Amerikas militārai palīdzībai tagad pēc Hāgas konferences uzlabojušies, izteicās Štutgartes radiofona komentātors Frencels, un tas dod zināmu nomierinājumu Eiropas tautām. Doma par komūnisma viltīgo virzīšanos pāri Eiropai kā ēna gūlusies pāri piecu valstu konferencei.

BBC, St, AZ

Apcietināti ASV komūnistu partijas vadītāji

Pēc Ņujorkas federātīvās tiesas lēmuma otrdien apcietināti 6 ASV komūnistu partijas vadītāji darbinieki, to vidū arī kompartijas priekšsēdis Fosters un ģenerālsekretārs Deniss. Septīto komūnistu policija apcietinājusi Detroitā. Tas ir Mičiganas štata komūnistu partijas vadītājs. Tiesu iestādes izdevušas rīkojumu apcietināt vēl piecus vadītājus komūnistus.

Ņujorkā apcietinātie seši partijas dižvīri atbrīvoti otrā dienā pēc 5000 dolaru drošības naudas samaksas. Detroitā apcietinātajam komūnistam jāiemaksā 10.000 dolaru, lai viņš tiktu brīvs līdz procesa sākumam. Ņujorkas federātīvās tiesas priekšsēdis Leibels paskaidrojis, ka prāva pret komūnistu vadītājiem sāksies 23. augustā. Viņus apvaino propagandas izmantošanā, lai grautu valsts drošību un sadarbībā ar svešām varām, kas apdraud Savienotās Valstis. Apcietinātie vēlējušies gāzt valdību varas līdzekļiem. Partijas centrālā komiteja publicējusi paskaidrojumu, kurā ļoti asā tonī pārmet tiesai pilsoņu tiesību nerespektēšanu un deklarē, ka amerikāņu komūnisti „vienmēr izturējušies lojāli pret valsti."

ASV ārlietu ministrijas pārstāvji paskaidrojuši kongresā, ka vairāki simti zināmu vai nezināmu ārzemju aģentu iceļojuši Savienotajās Valstīs kā Apvienoto nāciju vai citu organizāciju darbinieki. Ministrijas imigrācijas komisijas vadītaja vietnieks Roberts Aleksanders izteicies senāta komisijai, ka pēc pašreizējiem likumiem, nav iespējams aizkavēt līdzīgu personu ieplūšanu, jo tās sarga immūnitāte. AFP ziņo, ka senāta iceļošanas komisija ierosinājusi ievadīt izmeklēšanu. ASV delēgācijā pe UN paziņojusi, ka ārlietu ministrija pati sākusi interesēties par Apvienoto nāciju ierēdņiem un ka informācija nav saņemta no tās.

St, AB

DAŽOS VĀRDOS

Visiem amerikāņu vīriešiem, vecumā no 18 līdz 25 gadiem, jāreģistrējas obligātam kaŗa dienestam. Rīkojumu par to prezidents Trumens parakstījis otrdien. Reģistrāciju sāks 30. jūlijā.

Tautas frontes apspriedē atsacījušies piedalīties Nenni sociālisti, kas vēl nesen kopā ar komūnistiem veidoja t.s. „tautas fronti". BBC domā, ka tas ir jauns trieciens komūnistiem.

Lielbritanijas karalis Bekinghemas pilī trešdien bija sarīkojis banketu par godu Persijas šacham. Tajā piedalījās arī Etlijs, Bevins un Čerčils.

Uniformas ar dienesta pakāpju apzīmējumiem ievestas visiem Padomju Savienības banku un finanču resora darbiniekiem.

Sarkanā karoga ordeni, pēc Izvestijas informācijas, saņēmis maršals Timošenko.

Degvīna neierobežota pārdošana brīvā tirgū pagaidām vēl nav paredzēta. Vīns, šampānietis un vermūts pērkams brīvi.

Gēringa sievai Emmijai piespriests viens gads darba nometnē un konfiscēta trešdaļa īpašumu. Tāds ir Garmišas denacifikācijas tiesas spriedums, kas bijušo Vācijas valsts maršala sievu ieskaitījusi aktīvistu grupā.

Austrālija uzņems vēl 200.000 DP

Austrālijas valdība ir ar mieru uzņemt vēl 200.000 DP no Eiropas, Kanberā otrdien paziņoja imigrācijas ministrs Kalvels, pie kam priekšroku došot agrākajiem Baltijas valstu iedzīvotājiem. Kā AFP tālāk ziņo, ASV prezidents Trumens Austrālijas ministru prezidentam Čiflijam, apliecinājis, ka ASV, sadarbībā ar IRO, darīšot visu, lai sagādātu kuģus un līdzekļus paātrināšai DP nogādāšanai uz Austrāliju.

Vispusīgas ziņas pr. Austrālijas dabu, klimatu, saimniecību, iedzīvotājiem, kultūru, darba un dzīves apstākļiem sniegs tautsaimnieka Alfrēda Ceichnera brošūra „Austrālija", ko tuvākajās dienās izdos „Latvijas" apgāds. Brošūras cena DM 1.50; pieprasījumi apgādam adresējami: (13b) Günzburg/Don., Bürgermeister-Landmann-Platz 7.

20 000 ŽĪDU NO BRITU JOSLAS TAISĀS IZBRAUKT UZ PALESTĪNU

Trešdien arabu un žīdu pārstāvji parakstījuši vienošanos, kas nosaka abu kaŗotāju līdzšinējās pozicijas.

Atskaitot dažus incidentus, pamieru Palestīnā pilda abas kaŗotājas puses.

Vairāki UN locekļi, pēc BBC informācijas, pūlas, lai grāfam Bernadotam piešķirtu Nobeļa miera prēmiju. Īsi priekš Vācijas kapitulācijas zviedru grāfa pūļu dēļ no Vācijas koncentrācijas nometnēm izdevās atbrīvot vairāk nekā 20.000 ieslodzīto no ziemeļu valstīm un pārvest viņus uz Zviedriju. Bernadotam šai sakarībā bija daudzas apspriedes ar toreizējo gestapo varas vīru Kaltenbrunneru un arī ar pašu Himleru Lībekā. 20.000 žīdu no britu zonas, to starpā arī bij. Exodus. pasažieŗi, taisās izbraukt uz Palestīnu.

BBC, M, St

Par Sokolovska pēcnieku min maršalu Rokosovski

VIŅA UZDEVUMI BŪŠOT VAIRĀK MILITĀRI KĀ POLITISKI

Ziņas par maršala Sokolovska gaidāmo atsaukšanu uz Padomju Savienību vēl nav apstiprinājušās, bet Reuters no Berlīnes ziņoja, ka tādā gadījumā par viņa pēcnieku varētu kļūt jaunākais padomju maršals Konstantins Rokosovskis, kuŗš, pēc padomju štābam Karlshorstā tuvu stāvošu vācu aprindu informācijas, esot ieradies Berlīnē. Rokosovski uzskata par izcilu tanku kaŗa lietpratēju. Ja viņš Sokolovska vietā nekļūtu par padomju militārgubernātoru Vācijā, tad viņam varbūt uzticētu rietumu armiju komandēšanu.

Kā Reuters tālāk ziņo, Rokosovskis pēc vācu iebrukuma 1941. g. atlaists no kādas internēšanas nometnes Sibirijā un esot spējīgāks militāros jautājumos nekā piemērots politiskiem vai administrātīviem uzdevumiem. Tādēļ sagaidot, ka viņa nākamie uzdevumi arī būšot vairāk militāras nekā politiskas dabas. Maršalu Rokosovski pavadot viņa adjutants pulkvedis Žukovs, maršala Žukova dēls. Maršals Berlīnē esot uzturējies apmēram nedēļu un apspriedies ar padomju virsniekiem un politiskiem padomniekiem, pēc tam devies uz Frankfurti pie Oderas, lai tur sastaptos ar maršalu Žukovu, kas līdz pēdējam laikam bijis padomju dienvidu armiju komandieris Odesā, bet tagad esot padomju militārās misijas vadītājs Polijā. No tiem pašiem avotiem Reutera aģentūra vēl ziņo, ka Rokosovskis divas dienas pirms rietumvalstu protesta notu nodošanas Padomju Savienībai izsaukts uz Maskavu no Ungārijas, kur viņš atradies kopš kaŗa beigām. No padomju puses šīm ziņām apstiprinājuma nav.

„Newsweek" raksta, ka diplomātiskās aprindas nespējot iegūt nekādu informāciju par padomju kolchozu saimniecības direktoru Andrejevu, ko dažkārt dēvēja par „politbiroja sirdsapziņu" un pieskaitīja pie politbiroja „četriem lielajiem". Andrejeva vārds padomju presē neesot parādījies kopš janvāŗa, ko varot uzskatīt par sliktu zīmi viņam. Andrejevs arī bijis vienīgais politbiroja loceklis, kuŗa nebijis klāt Ļeņina nāves 24. gada dienas svinībās 21. janvārī. Tāpat viņš nepiedalījies augstākās padomes februāŗa sesijā, iztrūcis sarkanarmijas 30. gadadienas sarīkojumos, kā arī aizdomīgā kārtā nebijis redzams starp Staļina pavadoņiem 1. maija svinībās Sarkanajā laukumā. No komūnistu vadoņiem toreiz trūcis vēl vienīgi Ņikita Chruščevs, bet „Pravda" atzīmējusi, ka viņš bijis aizkavēts dienesta pienākumos Ukrainā.

D. N

KO STĀSTA STAĻINA ROKRAKSTS

Grafoloģijas jaunākās atziņas atklāj cilvēku raksturus

Jūs saņemat vēstuli. Gludos teikumos tur ir kas pateikts. Varbūt, kas ikdienišķs: kā klājas, ko dara tāds un tāds paziņa. Vēstule var būt arī ar saturu, kas izšķiŗ cilvēku liktenus. Varbūt tā ir rozā krāsā un pilna jūsmīgu vārdu. Un dzīve jūs ir mācījusi neticēt vārdiem. Kas ir šis cilvēks? Ko viņš grib? Vai viņš spēj sevi dot un dāvināt, jeb grib būt tikai ņēmējs vien? Kā saderas raksturi? Kāda būtu kopdzīve? Bet gludie teikumi klusē.

Taču ir kas neklusē, un tas ir — rokraksts. Sīkie rakstu līkumiņi ir izteiksmes pilni. Redzīgas acis viņos var izmanīt kā visrūpīgāk slēpto velnišķību, tā arī sirds cēlumu un godīgumu. Kā to saskatīt, kā analizēt?

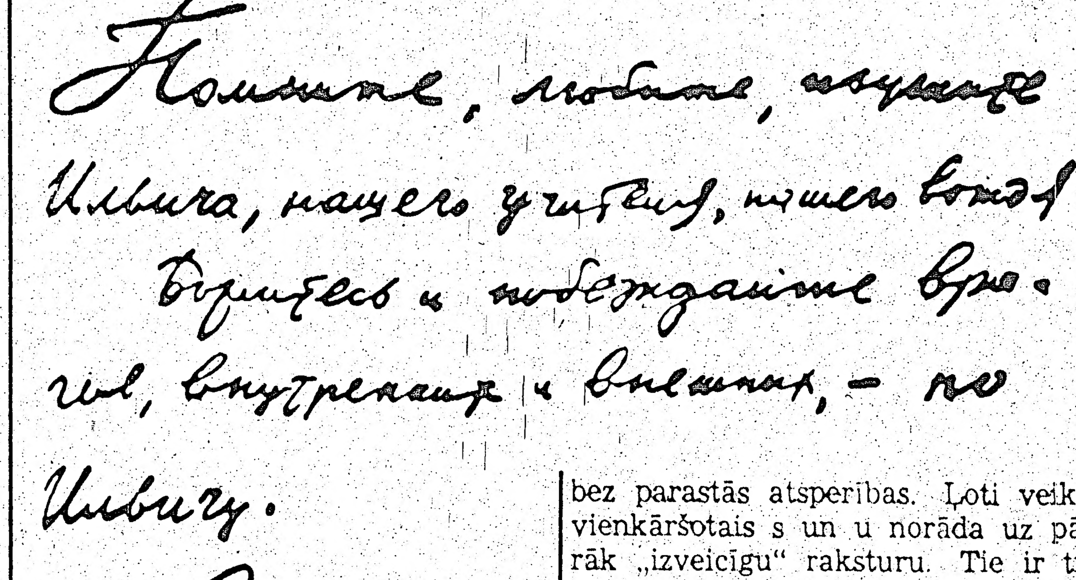

Staļina rokraksts

Vispirms, rokraksts pats par sevi atstāj zināmu iespaidu: viņš var būt maigs, robusts, apvaldīts, brāzmains u.t.t. Tā ir arī viena no speciālistu pieejām. Bet šādā tīri jūtveidīgā ceļā nekad nevar droši spriest. Piem., kāds latvietis, kam brālis aizvests Sibirijā, Staļina rokrakstu apzīmēja par simpatisku, un bija kā no plaukta nokritis, kad es nosaucu rokraksta autoru. Kāda pianiste, Bethovena mīļotāja, par viņa rokrakstu izsaucās: „Šausmas!"

Te nepieciešama zinātniska pieeja. Šī zinātne ir grafoloģija, kas pastāv jau 70 gadus. Pašlaik pēdējo vārdu grafoloģijā ir teicis pazīstamais estētikas autors Broders Christiansens.

Kādas ir zinātniskās pieejas rokrakstiem? Vispirms rakstīšana ir kustība un rokraksts „sasalusi" kustība. Tāpat kā pēc kustībām redzam, vai cilvēks, kas mums nāk pretim, ir bēdīgs, vai aiziet galvu pacēlis jautrā gaitā, arī pēc rokraksta sasalušās kustības mēs varam spriest, vai cilvēks ļauj pārdzīvojumiem pilnu vaļu, jeb sevi stingri tur grožos. Tāpat kā žestikulējam rokām, žestikulējam arī ar zīmuli uz papīra. Šeit neapzināti izpaužas ļoti nodevīgi žesti. Bokseris Šmēlings ir pieradis sist uz visām pusēm ar dūrēm. Gluži tāpat viņš sit arī ar spalvu varenus līkumus uz augšu, uz leju, uz priekšu, atpakaļ. Zadista rokrakstā atradīsiet cilpas, ko viņš labprāt savilktu ap otra cilvēka kaklu. Egoistu rokrakstos parasti vārdu beigās ir asi ķekši, ar kuŗiem patmīlis varētu visu raust pie sevis. Jaunus ļaudis sevišķi varētu interesēt iemīlēšanās pazīmes rokrakstā. Jāteic, to noteikšana gan visai sarežģīta. Jutekliskai izlaidībai ir raksturīgs plats, smērīgs, nemainīgs līniju vedums bez parastās atsperības. Ļoti veikli vienkāršotais s un u norāda uz pārāk „izveicīgu" raksturu. Tie ir tikai daži piemēri.

Pēc rokraksta iespējams uzzināt to, kas citādi nav pieejams. Piemēram, ir parasts virsniekus turēt par cietas dabas cilvēkiem. Grafologu analizes bieži rāda pretējo: militārā mechanisma vienmuļībā labāk iederas mīkstas un pakļāvīgas dabas raksturi.

No politiķiem mums var sevišķi interesēt Staļina rokraksts. Viņa rakstura pamatos ļoti spēcīga vitālitāte, sulīgums, spēcīgs drošu instinktu slānis, kas viņu izvada cauri bīstamām situācijām (kamēr Ruzvelts šūpojās optimismā un nereālizējamās idejās, Staļins stāvēja ar abām kājām uz zemes un panāca savu). Un tomēr šī stiprā vitālitāte ir iekļauta ļoti stipras un sīkstas gribas grožos. Bet tā nav šabloniski cieta tērauda griba, bet gan auksts, drošu instinktu caurausts diplomātisks viļīgums: „visu var panākt ar apdomu".

Ļoti asas prāta spējas, kas izdomā visu un sīkumos. Mazāk viņu nodarbina abstraktas idejas, kā gluži reālas, rokām taustāmas lietas. Ne fanātisms un jūtu afekti (dusmas) kā Hitleram, bet prāta lietišķība un kaukazieša instinktu drošums izšķiŗ to, kurus viņš atstumj, kurus paaugstina. Daudzas asās, uz leju sistās līnijas norāda, cik maza vērtība ir cilvēkiem viņa acīs. Prāts un vitālitāte ir viņa morāle. Viņa dzīvei ir tikai viens virziens: reālā politika (spēcīga raksta vidus josla), blakus virzieni, māksla, zinātne u.t.t., viņu maz nodarbina (mazi garie burti). Skolas priekšrakstiem uzticīgās burtu formas norāda uz zināmu receptīvitāti un konservātīvismu, kāpēc viņš nav idejiski jaunradošs, bet paklausīgi soļo pa „Ļeņina ceļu". Masīva stabilitāte un pašpaļāvība raksturo šo politiķi, kas no pēdējā kaŗa izgāja kā vienīgais ieguvējs.

Itaļu diktātoram Musolini ar Staļinu kopēja spēcīgā vitālitāte, stiprā griba un darbīgums. Kamēr Staļina vitālitāte ir stipros grožos un stāv ar abām kājām uz zemes, Musolini nereālāks, izplūst kaislīgos afektos (drausmīgi spraigās svītras vārdu beigās). Musolini apskaities lika nošaut savu znotu. Musolini griba ir impulsīva, eksplozīva, aizraujoša. Arī Musolini domā asi un skaidri (lielās vārdu atstarpes), bet viņam trūkst reālās lietišķības (mākslotas formas). Reālitātes neredzēšana, teātrālas idejas un teātrāli darbi raksturo šo politiķi, kas pirmais zaudēja kaŗu.

Cik daudz savādāka būtu tagad Eiropas karte, ja šie politiķi būtu pietiekami pazīti jau pirms kaŗa.

Mūsu dzīve ir pilna neziņas. Ne mēs pazīstam, ne saprotam cilvēkus, ar kuŗiem cīnāmies un strīdāmies. Bieži nepazīstam arī tos, ko mīlam. Ja laikā būtu spējuši atbīdīt neziņas aizkarus, dzīve izskatītos citādāka, tāpat kā Eiropas karte. Varbūt, dzimis tirgotājs tad nebūtu studējis par mācītāju; varbūt, darba biedri jūs nebūtu ievilūši karjēristu tīklos, varbūt, tas laulātais pāris aiz istabas sienas, kas aizvien tik neganti baŗas, būtu sagājis kopā ar citu partneri un viņu bērniem nebūtu jāsalst skarbos vējos.

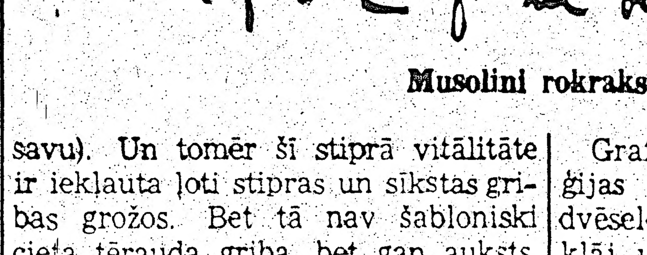

Musolini rokraksts

Grafoloģija, blakus citām psicholoģijas metodēm, ir atslēga uz cilvēka dvēseles dibenkambaŗiem. Viņa atklāj un atveŗ daudz. Bet visi noslēpumi arī viņai nav pieejami. Ir savas robežas. Viens rokraksts ir plāpīgs, otrs pasaka mazāk. Katrs cilvēks nes sevī arī kādu noslēpumu atlikumu, ko zinātne ne ar kādiem līdzekļiem nevar izpētīt, nevar satvert prāta pirkstiem.

Un tomēr tas, ko modernā grafoloģija spēj, var daudzreiz daudziem palīdzēt.

Kārlis Osis

Gaisa manevri virs Vācijas

(Turpinājums no 1. lpp.)

rīcību Berlīnes blokādes salaušanai tris rietumvalstu valdības sagatavojot kopīgi. Arī piegādes ceļu iespējamu atvēršanu ar varu ģenerālis Hejss atteicās komentēt.

Angļu militārgubernātors ģenerālis Robertsons paskaidrojis, ka „Tägliche Rundschau" publicētajā padomju iestāžu piedāvājumā neredzot neko sevišķu, jo par Berlīnes apgādi vienlīdz atbildīgas visas četras okupācijas valstis. Berlīnei piegādātie pārtikas līdzekļi bez tam, saskaņā ar noteikumiem, būtu sadalāmi centrāli, ar pilsētas pārvaldes starpniecību, nevis tikai krievu sektorā. Arī Vašingtonā piedāvājumu uzskata par politisku šacha vilcienu un apšauba, vai rietumu sektoru iedzīvotāji vispār ietu iepirkties krievu sektorā.

Pēc UP ziņām, kādā amerikāņu informācijas dienesta aptaujā esot noskaidrots, ka berlīniešu vairākums vēlētos enerģisku rīcību blokādes salaušanai.

ASV oficiālās aprindas stāvokli Berlīnē vērtē nopietni, bet ne pesimistiski. Pēc „New York Times" informācijas, Vašingtonā pastāvot uzskats, ka nebūtu pareizi pārsteigties, bet būtu jānotur „stingra, bet mērināta" politika. Padomju Savienības atteikšanās atcelt blokādi vēl nenozīmējot, ka visas iespējas tālākām sarunām būtu zaudētas. Pirms varas līdzekļu lietošanas rietumvalstis jūtot pienākumu vajadzības gadījumā iepriekš celt Berlīnes jautājumu priekšā UN.

Angļu strādnieku laikraksts „Daily Herald" atgādina, ka padomju iestādes Berlīnei vēl esot parādā 75.000 t pārtikas, kas bija jāpiegādā samaksai par apvienotās joslas dzelzs, tērauda un citu rūpniecības preču piegādēm. „Daily Mail" liekas aizdomīgi pagaidām zināmie krievu piedāvājuma noteikumi. Arī „Times" Berlīnes korespondents runā par neapšaubāmu „šacha vilcienu ar propagandas raksturu". Krievu īstie plāni bijuši tādi, ka, rietumniekiem nespējot uzturēt Berlīnes apgādi, pilsētā rastos neapmierinātība un pat nemieri, un tad šāda padomju akcija gūtu panākumus.

Pēc UP informācijas no Braunšveigas, kādas amerikāņu transporta lidmašīnas apkalpe ziņojusi, ka krievi gar angļu gaisa koridora malu uzstādījuši pretaviācijas lielgabalus. Kāds novērotājs ceļā no Berlīnes līdz Braunšveigai esot saskaitījis pavisam 100 lielgabalu.

16 amerikāņu iznīcinātāji — turbolidmašīnas, kas Atlantijas okeānu starp Islandi un Šetlandu salām šķērsoja 1 stundā un 34 minūtēs, cik paredzams, tuvākajās nedēļās, kopā ar lidojošiem supercietokšņiem, izdarīs mēģinājuma lidojumus virs Vācijas, ziņo Reuters. Angļu aviācijas ministrija paziņojusi, ka pa jūras ceļu drīz no Pahamas ieradīšoties vēl 75 amerikāņu turboiznīcinātaji, ko novietos kādā lidlaukā Londonas tuvumā. Anglijā stacionētie supercietokšņi šinīs dienās izdarīs pirmo bumbu uzbrukuma mēģinājumu Vācijā, bombardējot Helgolandes salu.

BBC, M, St, BB, NZ, AZ

RAIBĀ PASAULE

— Biržas pānika un vispārējs uztraukums izcēlās Kolumbijas galvaspilsētā Bogotā, kad tur paklīda baumas, ka Eiropā sācies trešais pasaules kaŗš. Mieru atjaunoja tikai pēc vairākkārtīgiem Kolumbijas radio atsaukumiem. Baumas bija palaidis kāds radio klausītājs, kas, neprazdams angliski, pārpratis BBC ziņu par kaŗa darbības atjaunošanos Palestīnā. (AFP).

— 40.000 km garu ceļojumu pa Eiropu nobeidzis 30 g. v. Beris Kopels, visu distanci veicot braucamā krēslā un reizē darbodamies par fotografu. Tagad viņš gribot atkārtot to pašu Dienvidamerikā. (UP)

— „Valkīres" uzvedumā Londonas operā dziedonis Hanss Hoters nogāzās no skatuvē uzbūvētā „kalna". Publika aiz sajūsmas rēca. (Bund)

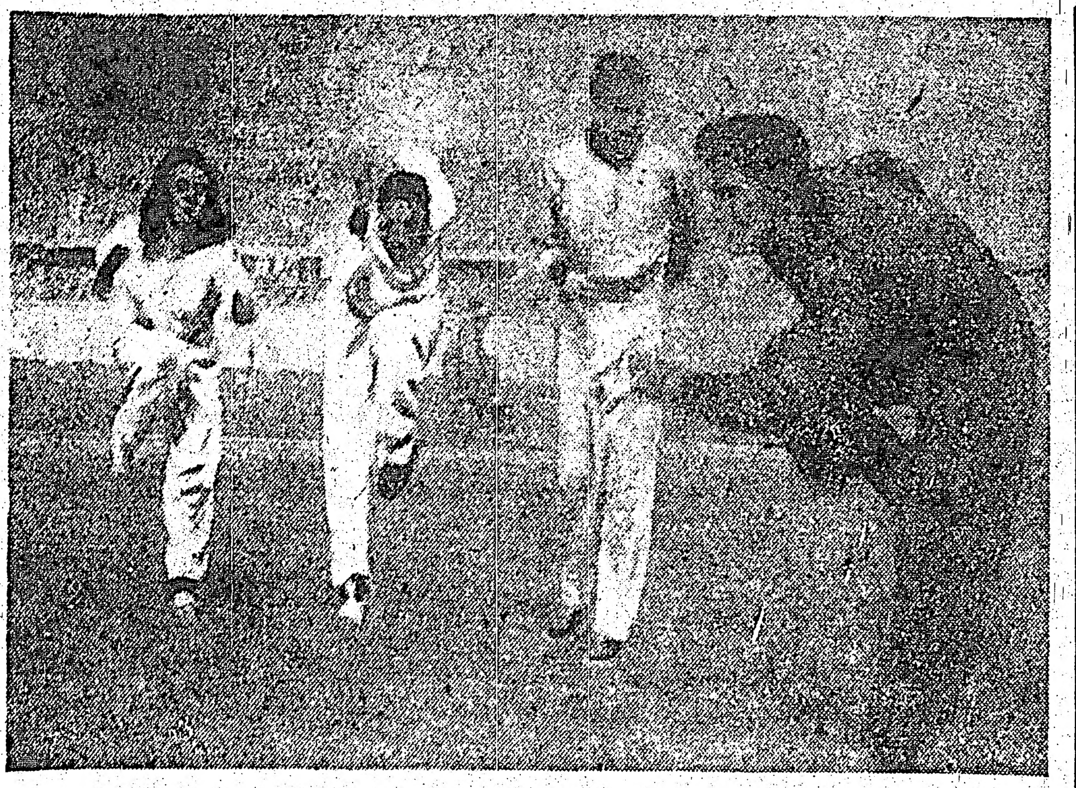

Arī tālajā Čīlē vieglatlēti pošas olimpiskajām spēlēm, lai lidmašīnā mērotu garo ceļu uz Londonu. Čīliešus apmāca mūsu tautietis Edgars Laipenieks. Uzņēmumā — treniņa stunda Santiāgo grandiozajā Nacionālajā stadionā. No labās: treneris Laipenieks, Ēlers (skrien 400 m 47,5 sek.), Levaste un Betija Krečmere (100 m 11,8 sek.).

Līdz olimpisko spēļu sākumam vairs tikai 6 dienas

GRIEĶU PARTIZĀNU UZBRUKUMI LĀPAS STAFETES SKRĒJIENA DALĪBNIEKIEM. — AMERIKĀŅI VED UZ LONDONU 2500 MĀRCIŅU SPEĶA, 20.000 OLU UN 100 MAISU CUKURA.

Līdz olimpisko sacensību sākumam vairs tikai 6 dienas. Londonā sarodas arvien vairāk viesu, un milzu pilsētā jau dzīvo piecu olimpisko apļu ietekmē. Olimpiskās spēles atklās 29. jūlijā. Sacensību kārtība: no 30. jūl. — 7. aug. vieglatlētika, 30. jūl. — 13. aug. basketbols, 9. — 13. aug. bokss, 11. — 12. aug. kanu, 7. — 13. aug. riteņbraukšana, 9. — 14. aug. jāšana, 9.—11. aug. vingrošana, 30. jūl. — 13. aug. paukošana, 31. jūl. — 12. aug. lauka hokejs, 30. jūl. — 4. aug. modernā pieccīņa, 5. — 7. aug. airēšana, 2. — 6. aug. šaušana, 9. — 11. aug. svara celšana, 30. jūl. — 6. aug. laušanās, 3.—14. aug. zēģelēšana.

Drāmatiskos apstākļos sākumā risinājās olimpiskās lāpas stafetes skrējiens. Ceļā uz Olimpiju partizāni nošāva dažus ārzemju žurnālistus un grieķu virsniekus, kāpēc vietas, kur notika skrējiens, stingri apsargāja. Nemiernieki lāpas nesējiem tomēr uzbruka arī Katakolonā. Stāvoklis izvērtās ļoti kritisks. Kāds angļu virsleitnants kopā ar grieķu jūras virsniekiem metās ūdenī un peldus veica 800 m līdz jūrā noenkurotam Grieķijas karakuģim. Viņi uzbrukuma vietā atgriezās ar ieročiem un lielāku grieķu valdības karaspēka vienību, bet partizāni jau bija pazuduši kalnos. Beidzot nemiernieki apšaudīja arī grieķu iznīcinātāju „Hastings", kas lāpu pārveda uz Bari, Itālijā. Iznīcinātājs uz partizāniem atklāja uguni no visiem saviem lielgabaliem. Tikai 18. jūl. pl. 12.50 kuģis ar olimpisko lāpu beidzot atstāja nemierīgās Grieķijas krastus.

Mums, kas esam mācījušies savu ēstgribu apmierināt ar 1500 kaloriju dienā, liekas neaptveramas tās rūpes, kādas šodien ir Londonas olimpisko spēļu dalībniekiem. Stenlejs Briaults, sarīkojuma apgādes šefs, vai, kā viņu dēvē, virtuves stratēģis, šobrīd ir viens no visvairāk aizņemtajiem un rūpju nomāktajiem cilvēkiem visā Anglijā, jo viņš atbildīgs par 60 valstu sportistu ēdināšanu. Misters Briaults uzaicinājis visas nācijas paziņot, kādi ēdieni sportistiem nepieciešami, lai tie varētu rādīt savus labākos sasniegumus. „Mute kļūst sausa, kad es lasu," — saka virtuves šefs, „kas tikai nav jāgatavo viņiem pusē brokastīs." Portugāļi vēlas sviestā vārītas zivis un rīsu. Spāņi un itāļi jau no sākuma pieprasa makaronus un teļa šķiņķi, dāņi iestājās par labi apziestām maizītēm, un palestīnieši lūguši pēc viņu rituāla košera ēdiena. Meksikāņiem nepieciešamas 100 pudeles piena nedēļā, bet turki izteikuši šaubas, vai viņu apgādē būšot pietiekami cukura un kafijas. Angļu metallstrādnieks iztiek ar 3000 kaloriju dienā, bet turku smagatlēti rēķinās ar 5000 kaloriju un pat vēl vairāk. Londonas olimpisko spēļu rīkotāji ar gandarījumu saņēmuši ASV piedāvājumu uzturvielas ne tikai saviem, bet arī pārējo valstu sportistiem. Paziņots, ka amerikāņi atvedīs 15.000 pudeles piena, 15.000 tāfeles šokolādes, 2500 mārciņas speķa, 2500 mārciņas sviesta, 150 muciņas oranžu ievārījuma, 5000 saldētus putnus, 20.000 olu, 100 maisu cukura, 5000 mārc. siera, 7500 saiņus tējas, 300 saiņus nūdeļu un 100 maisus cukura. Amerikāņiem katru dienu ar lidmašīnu no ASV piegādās svaigu maizi. Arī dāņiem ar lidmašīnu uz Londonu vedīs maizi un pienu. Šveices olimpiskajai vienībai papildus uzturam atvēlēti 40.000 franki, jo aplēsts, ka ar Londonas oficiālām devām Šveices sportisti nevarēšot iztikt. Vai tad olimpisko spēļu dalībniekiem jārēķinās ar „bada devām"? Tā nu nav. Ikviens dalībnieks saņems 1 litru piena dienā, 1 kg šokolādes un cukura nedēļā, bez tam katru dienu ½ kg gaļas, 150 g speķa, 30 g siera, 55 g tauku, 55 g cukura, 30 g konservu, 10 g tējas, 750 g kartupeļu un 500 g maizes. Bez tam dos vēl sardīnes u.c. konservus. Skaidrs, ka izdevīgā situācijā būs to zemju sportisti, kuru parastās dienas devas tikai nedaudz pārsniedz 1500 kaloriju.

* Olimpiskajā boksa turnīrā piedalīsies 41 valsts 207 sportisti, kāpēc sacensības vajadzēs sākt jau 2 dienas pirms paredzētā termiņa (9. aug.). Visvairāk dalībnieku (38) pieteikti spalvas svarā.

* Olimpiskajām sacensībām Zviedrijā pasūtināti 120 šķēpi, 41 disks, 22 vesēri un 48 lodes, bet Šveicē 120 pulksteņi laika uzņemšanai.

* „The Glory of Sport" sauksies krāsu filma par Londonas olimpiskajām spēlēm. To izrādīs jau 3 nedēļas pēc sacensību beigām.

* ASV olimpiskajā vienībā vieglatlētikā konsekventi un bez kompromisiem ierindo tos sportistus, kas labākos rezultātus rādījuši tieši pēdējās pārbaudes sacīkstēs. Kam tad ir „melnā diena", tas paliek mājās. Šoreiz tāds liktenis piemeklēja jauno pasaules rekordistu lodes grūšanā Čarli Fanvaili u.c. slavenības, kam „papīru aprēķinos" Eiropas presē jau bija piešķirtas zelta medaļas.

Amerikāņi uzslavē latviešu volejbolistus

„Spēcīgus pretiniekus jūs atradīsiet tikai Vācijā, un tie būs latvieši," teica francūži amerikāņu reprezentējošai vienībai volejbolā, kad tā Francijā izcīnīja vieglas uzvaras. ASV 13 vīru izlase pašreiz ir plašā Eiropas turnejā. Vienībā ierindoti Filadelfijas spēlētāji un 3 ņujorkieši, visi pamatīgi noauguši atlēti. Pirmdien Ga-Pa amerikāņu pretinieki bija latvieši. Mūsu vienība devās uz sacīkstēm gandrīz bez treniņa un steigā savirknētā sastāvā. Sacensība sākās pl. 22 pie mākslīga apgaismojuma. Latvieši tomēr spēlēja labāk nekā bija gaidīts, un 5 setu sacensībā amerikāņi uzvarēja tikai 15—12, 12—15, 15—5, 15—13. Notika retais gadījums amerikāņu Eiropas turnejā, ka viņi 1 setu zaudēja. Arī 4. setā mūsu sportisti bija 13—6 vadībā, bet tomēr to nevarēja uzvarēt! Mūsu sastāvā sākumā bija eslingenieši un Baumanis (Hersbr.), bet vēlāk arī Elmūts (Kleink.) un Pelūde (Augsb.). Otrdien, pēc naktī ceļā pavadītām 8 stundām latvieši jau spēlēja **lielajā amerikāņu** centrā Grāfenvērtā. Viesi šoreiz pieveica latviešus 15—12, 15—7 un ukraiņus 15—8, 15—5. Mūsu sastāvā bija Elmūts, Miemis, Pelūde, Sīpols, Auzenbachs un Baumanis. Amerikāņi pārsteigti, ka latvieši, kas mēnesi nemaz nav trenējušies, cīnās tik labi. Viens no mūsu visu laiku ievērojamākiem volejbolistiem Vold. Elmūts domā: „Ja mēs spēlētu tā, kā kādreiz Latvijā, tad uzvara būtu mūsu. Liekas, mēs spētu uzvarēt arī, ja kaut pāris nedēļu kopā trenētos, jo aizvadītās sacensības izvērtās ļoti vienlīdzīgas. Amerikāņu volejbolisti katrā ziņā mums nekāda neatklāta Amerika nebija. Mazliet iekritām gan uz dažiem jauninājumiem un īpatnībām noteikumos. Lieliska bija mūsu uzņemšana Ga-Pa un Grāfenvērtā." ASV izlases vienība vēl spēlēs Čechoslovakijā un Beļģijā, pēc kam atgriezīsies dzimtenē. Amerikāņi ļoti pūlas, lai jau vistuvākajā laikā notiktu pasaules meistarsacīkstes volejbolā un šo spēli uzņemtu olimpisko sacensību programmā.

Ziemeļbavārijas latviešu meistari vieglatlētikā

VELTA BEBRE MET DISKU 30,87 M

Ziemeļbavārijas latviešu meistarsacīkstēs vieglatlētikā 17. un 18. jūl. Nirnbergā labākās sekmes guva Valkas sportisti, kaut viņu rezultātus negatīvi iespaidoja iepriekš bieži rīkotās pārbaudes sacīkstes. Šajā Fišbachas YMCAs sarīkojumā startēja Valkas, Fišbachas, Hersbrukas un Ansbachas vieglatlēti, bet nepiedalījās vircburgieši un rēgensburgieši. Velta Bebre izcīnīja 4 uzvaras. Labāko rezultātu viņa tomēr sasniedza 11. jūl. Valkas nometnes pārbaudes sacīkstēs, kad meta disku 30,87 m. Tas ir 1948. g. labākais sasniegums. Meistarsacīkšu uzvarētāji vīriešiem: 100 m L. Kalniņš (Hersbr.) 12,3; 200 m P. Neilands (H) 26,1; 400 m J. Vanags (F) 54,8; 800 m K. Upenieks (V) 2:05,3; 1500 m K. Upenieks 4:26,4; 4×100 m Fišbacha (Galēns, Vanags, Kukainis, Repiņš) 48,4; tāllēkšanā I. Dumpis (F) 6,15; augstlēkšanā V. Galviņš (Ansb.) 1,75; kārtslēkšanā J. Kļaviņš (V) 2,60; trīsoļlēkšanā Dumpis 12,35; lodē P. Neilands 13,40 (ārpus konkurences 13,63); diskā Neilands 36,21; šķēpā Rāvis 49,18. Sieviešu sacensībās: 60 m V. Bebre (V) 8,7 (priekšskr. 8,5); 100 m V. Bebre 14,6; 4×60 m Valka (Vimba, Upeniece, Kažoka, Bebre) 34,5; tāllēkšanā Bebre 4,26; augstlēkšanā Dz. Strautiņa (F) 1,30 m (ārpus konk. Bebre 1,35); lodē M. Hermane (H) 8,97; diskā Bebre 29,86; šķēpā E. Lasmane (H) 20,71 m.

A. Līrums

Žanis Šmits izcīna Švābijas „zelta cimdus"

16., 17. un 18. jūlijā vairāki desmiti vācu bokseru Augsburgā cīnījās par „zelta cimdiem." Turnīru rīkoja GYA — amerikāņu armijas organizācija vācu jauniešiem. Varēja piedalīties līdz 25 g. v. bokseri. Startējot no vācu sporta biedrības BSV Augsburg, Šmitam bija 3 pretinieki. Pirmos divus mūsu izlases bokseris jau pirmajā gājienā aizsūtīja „sapņu valstībā." Finālā Šmita pretinieks bija fiziski izcili spēcīgais Pastners (Immenštate). Viņi jau divas reizes mērojušies savā starpā, un abas reizes Šmits bijis uzvarētājs. Trešajā abu izcilo bokseru cīņā atkal pārākais bija Šmits. Vienīgi 1. gājienā Pastnera revanša pūlēm bija kaut cik panākumu. Otrajā, bet īpaši trešajā gājienā, kad Pastners līdz „8" atpūtās uz dēļiem, Šmits izrādījās cīņas noteicējs, gūstot iespaidīgu uzvaru pēc punktiem. Pēc sacensībām ringā kāpa ģen. Bīls un ar rokas spiedienu sveica Švābijas apgabala uzvarētājus cīņā par „zelta cimdiem", pasniedzot katram žetonu — boksa cimdu attēlu ar burtiem GYA. Turnīrs notiek visas amerikāņu joslas apjomā un Švābijas „zelta cimdu" īpašnieki iekļūst pusfinālā, ko izcīnīs augustā Minchenē.

pr—

Latvijas rekordiste Z. Ringenberga Zalcburgas pilsētas un novada vieglatlētikas meistarsacīkstēs uzvarēja lodē (11,15 m), tāllēkšanā (5,14 m), augstlēkšanā (1,38 m), 100 m (13,5 sek.) un savai biedrībai palīdzēja izcīnīt meistartitulu arī 4×100 m stafetē (55,7 sek.), bet šķēpa mešanā ieguva 3. v. (26,46 m).

Jaunu Lietuvas **rekordu lodes grūšanā** sasniedza Zviedrijā dzīvojošais vieglatlēts Lumauskas. Viņa rezultāts — 15,39 m. Līdzšinējais rekords bija 14,86 m. To reālizēja Z. Puzinauskas, kas gan vairāk pazīstams basketbolā nekā vieglatlētikā.

„**Tour de France**" riteņbraukšanas sarīkojumā pašreiz rit izšķīrējas sacensības. Pēc visgrūtākā posma — brauciena pāri Alpiem, vadībā izvirzījies pāvesta svētītais itāļu sportists Gino Bartali. Ar riteņbraukšanu viņš nopelnījis daudz naudas. Florences tuvumā Bartali būvē greznu vasarnīcu, kas izmaksās 4 miljoni līru.

Vācijas **meistarsacīkstēs futbolā**, kas pēc kaŗa notiek pirmo reizi, ievadījuma kārtā 1. FC. Kaiserslautern uzvarēja 1860 München 5—1, SpVgg. Neuendorf—Hamburger SV 2—1 un FC. St. Pauli—Oberschöneweide 7—0. Turpmākajā kārtā bez spēles kvalificējās 1. FC. Nürnberg.

POSTA GADI

BIJ. SABIEDRISKO LIETU MINISTRA ALFRĒDA BĒRZIŅA ATMIŅAS PAR LATVIJAS BOĻŠEVIZĀCIJU

IEVADAM

Pagājuši astoņi gari un ļauni gadi, kopš 1940. g. 17. jūnijā latviešu tautas grūtās cīņās izkaroto laimīgo dzīvi brīvā valstī pārtrauca svešā okupācija. No tā laika Latviju divi reizes pārstaigājis karš un mainījušās okupācijas varas, vairojot mūsu zemē postu un izmisumu. Un mūsu domas atkal un atkal griežas uz dzimteni, meklēdamas notikumos to secību, kas ievadīja latviešu tautas nacionālo traģēdiju.

Kā neatkarīgās Latvijas pēdējās valdības loceklis, ieskatu par savu pienākumu uzrakstīt par šiem laikiem savas atmiņas, lai notikumi, kas palikuši tikai bijušo valdības locekļu atmiņās, neizgaistu aizmirstībā. Ieskatu arī, ka katram latvietim ir tiesības zināt, kādos apstākļos norisinājās Latvijas okupācija, kāpēc savas atmiņas nododu atklātībā. Gan arī jāpiebilst, ka šobrīd vēl nav pienācis laiks pilnībā izklāstīt visus apstākļus, lai ar to nekaitētu cilvēkiem, kas neatrodas brīvībā. Apstākļiem mainoties, šos robus varēs papildināt.

Cik vien tas cilvēkam iespējams, savās atmiņās esmu centies faktus rādīt to objektīvā kailumā un atturējies no jebkādu personīgu ieskatu vai izjūtu attēlošanas.

Trimdā Vācijā, 1948. g. vasarā.

Alfreds Bērziņš

Sirpis un āmurs pār Latviju

1.

1938. gada agrs rudens. Vācija, ieguvusi jau Sārzemi un Austriju, pieprasa no Čechoslovakijas Sudetiju. Ielenktās Čechoslovakijas liktenis bez lielvalstu palīdzības ir bez cerībām, jo ārējos draudus ievērojami pavairo nacionālsociālistu aktīvitāte Sudetijā un visur, kur izkaisīti vai vienkopus dzīvo vācu minoritāte. Čechija drudžaini gatavojas aizstāvēties ar ieročiem, bet vēl drudžainàk pūlas tās diplomāti. Vāciešu ieroču žvadzināšana, stukasu eskadrilas, jaunās tanku un kājnieku divīzijas tomēr uz kaŗam nesagatavoto Franciju un Angliju atstāj lielāku iespaidu nekā čechu diplomātu lūgumi, argumenti un brīdinājumi. Čechoslovakijas valdība, redzēdama savas diplomātiskās neveiksmes traģiskās sekas, gan paziņo, ka tās divīziju skaits esot par maz, lai sakautu uzmācīgo hitlerisko Vāciju, tomēr pietiekami liels, lai Eiropu ierautu līdzi kaŗā, bet atstāta pilnīgi viena, spiesta kapitulēt milzīgā pārspēka priekšā.

Brīdi likās, ka Hitlera spēle ar Čechoslovakiju nenoritēs tik gludi, kā ar Austriju, jo Anglijas un Francijas valstsvīriem taču vajadzēja saprast un zināt, ka Čechoslovakija Hitlera pasākta Eiropas iekaŗošanas programmā nav pēdējais objekts, bet tikai viens loceklis. Notika tomēr pretējais. Sirmais angļu imperijas valdības galva Čemberlens ieradās Minchenē ar portfeli vienā un lietussargu otrā rokā, lai tiešās sarunās ar Hitleru „glābtu" mieru.

Kompromisu panāca uz Čechoslovakijas rēķina.

„Es jums pārvedu mieru," mājās pārbraucis, jūsmīgiem sagaidītājiem svinīgi paziņoja Čemberlens, varbūt arī pats tanī brīdī pārliecināts par savu vārdu pareizību. Vēl skaļāk vācieši uzgavilēja Hitleram, kas bija atkal izcīnījis uzvaru bez lielgabalu šāviena.

Bet Tautu Savienības tikko uzbūvētā baltajā pilī Ženevā mazās Eiropas tautas, reizē ar Vilsona sapni par visu tautu sadarbību, iezārkoja cerības ar Tautu Savienības autoritāti pasargāt savas tiesības no lielo kaimiņu imperiālisma. Tautu Savienības autoritātes vietā stājās vara. Varas reprezentanti — lielvalstis savas intereses atkal sāka nodrošināt tiešās sarunās, aizmirstot, ka tiesības nepieder tikai stiprākam un ka šo principu laušana nozīmē varas atraisīšanu no morāles un tiesību normām.

Legālizējot Minchenē Hitlera varas politikas metodes, Čemberlens Eiropai iedeva miega zāles, lai gadu vēlāk tā pamostos asiņainā kaŗā.

Ka ar Čechoslovakijas upurēšanu karš nav novērsts, bet tikai atvirzīts, šķiet, apzinājās visas valstis. Arī Latvijas valdība apzinājās stāvokļa nopietnību. Nodibināja valsts aizsardzības padomi, apvienojot tajā kā militāros, tā ārpolītikas un valsts saimniecības labākos speciālistus. Ar sevišķu, valsts aizsardzībai domātu vienreizēju īpašuma un ienākuma nodokli, valdība centās pavairot, cik vien iespējams, līdzekļus armijas apbruņošanai. Pagaidu vadību valsts aizsardzības padomē uzņēmās prezidents Kārlis Ulmanis personīgi, ar to pasvītrodams, cik viņš nopietni raugās uz saspīlētu starptautisko stāvokli un kaŗa nenovēršamību.

Ar ieroču iegādi tomēr labi neveicās. Tam par iemeslu bija daļēji kaŗa ministrijas gausums, bet vairāk tas apstāklis, ka mūsu galvenā ieroču apgādātāja Anglija jau 1938. g. beigās noliedza ieroču izvešanu. Pienāca 1939. gada vasara, bet uz atkārtotiem jautājumiem kaŗa ministrijai, kad tā iepazīstinās kabineta locekļus ar jauniem ieročiem, nācās dzirdēt vienu un to pašu atbildi, ka lielgabali nav papirosu kārbiņa, ko var nopirkt uz katra ielas stūŗa. Beidzot pasūtinājumus nodeva Vācijai kā vienīgam piedāvātajam. Pirmais lielākais pasūtinājums bija 12 haubices Reinmetalla fabrikām, bet 84 haubices Škoda fabrikai. Bez tam pasūtināja vēl apvidus spēkratus. Līdz padomju invāzijai no šiem pasūtinājumiem izdevās saņemt tikai haubices no Reinmetalla fabrikas un dažus desmitus apvidus spēkratus.

Pēc bažu līguma noslēgšanas ar Padomju Savienību, izdarīja vēl vienu lielāku ieroču iepirkšanu Maskavā, ja atmiņa nevīļ, par apmēram 20 miljoniem latu. Tur visvairāk bija paredzēti tanki un tanku apkaŗošanas ieroči. 1940. g. pavasarī daļa šo ieroču tiešām pienāca Rīgā, tikai „aiz pārskatīšanās" daļas bija samainītas, tā ka ieroči savā vairumā nebija lietojami līdz trūkstošo un nepareizi atsūtīto daļu apmainīšanai. Bet tos tā ir nesagaidījām.

Blakus rūpēm par valsts aizsardzības spēku pretestības spēju kāpināšanu, lielas raizes valdībai sagādāja valsts saimniecību jautājumu kārtošana. Degvielas, pusfabrikātus un arī daudzus gatavus ražojumus Latvijā ieveda no Rietumeiropas vai aizjūras zemēm. Kaŗam izceļoties, protams, jau pirmajā dienā visa brīvā kuģu satiksme ārpus Baltijas jūras būs slēgta. Tālab jāuzkrāj vajadzīgās jēlvielu rezerves cik vien iespējams. Bet arī šinī sektorā bija jāpiedzīvo prāvas neveiksmes. Par spīti finanču ministrijas vadības optimistiskiem solījumiem, kaŗam izceļoties saimnieciski bijām vēl mazāk sagatavoti kā militāri. No tiem nelieliem krājumiem, kas bija sagādāti, ievērojamu daļu vēl kaŗa ministrija rezervēja savām vajadzībām. Tālab jau kaŗa pirmajos mēnešos aptrūka petrolejas, benzīna, technisko tauku, kokvilnas, vaŗa u.t.t. Viens kuģis ar benzīnu, apm. 9000 t, atradās ceļā, bet „laipnie" zviedri to aiztureja Zviedrijas ostā.

Kokvilnu nācās ievest pāri Norvēģijai un Zviedrijas ziemeļiem līdz Luleo ostai pa zemes ceļu un tikai no turienes ar kuģi tālāk uz Rīgu. Šāda veida transportu cenas, zināms, bija vairākkārt augstākas, kā tad, ja būtu laikus vajadzīgās rezerves uzkrātas. Benzīnu mēģināja iegūt Igaunijā. Kaut arī tas bija sliktais degakmeņa benzīns, tomēr kaut kā varēja iztikt. Bet igauņi to deva tikai maiņas darījumā pret cukuru. Tā iznāca, ka arī cukurs, kuŗu vēl īsi pirms kaŗa mudināja likt trīs karotes kafijas tasē, bija strauji jāracionē.

Sakarā ar visu to jau pirmajā kaŗa ziemā bija jāsamazina dažas rūpniecības nozares. Tekstilfabrikās darba dienu skaitu samazināja sākumā uz piecām, vēlāk pat uz četrām dienām nedēļā, kas stipri atsaucās uz strādnieku izpeļņu, kālab bija pamats nopietnām bažām par lielāku neapmierinātību strādnieku vidū, vēl jo vairāk tālab, ka pašu māju komūnisti un speciāli atsūtītie skolotie aģenti sāka palikt krietni vien aktīvi.

Nākamajā numurā lasiet Alfreda Bērziņa atmiņu stāstu par Posta gadiem:

„ĀTRĀS SATIKSMES PIONIERI"

Koncentrācijas nometnes Austrumvācijā

Bijušie nacisti, kas atlaisti no internēšanas nometnēm pēc maršala Sokolovska izsludinātās amnestijas, ziņojuši „Neue Zeitung", ka no 6000 internētiem Neu-Brandenburgas koncentrācijas nometnē atbrīvoti 3000. Pēc atbrīvoto ziņām, apstākļi šai nometnē bijuši briesmīgi. Kopš 1945. g. tur bezspēka vai dizenterijas dēļ miruši apm. 12.000, kaut arī divi krievu ārsti esot ļoti pūlējušies stāvokli uzlabot. Par „darba normas" nepaveikšanu internētie esot sodīti ar četru nedēļu ievietošanu karcerī, kas atradies 6 metrus dziļā šachtā. Šachtas griesti bijuši tik zemi, ka tur ievietotie varējuši tikai tupēt vai gulēt. Pārtikai šais četrās nedēļās izsniegti tikai 200 g maizes un viena tase tējas dienā.

SLUDINĀJUMI

PC IRO STARPTAUTISKĀ MEKLĒŠANAS APVIENĪBA AROLSENĀ MEKLĒ:

Pauli Biteri, dz. 2. 3. 1920. Alūksnē, pēdējās ziņas no Štetinas; Mirdzu Driezi, dz. 29. 8. 1935; Zigridu Driezi, dz. 14. 4. 1935; Jūli Glāznieku, dz. 5. 11. 1882. g. Aiviekstē, pēdējās ziņas no Pomēranijas; Teofiliju Neimani, dz. 23. 8. 1924. g. Šauļos, pēd. z. no Berlīnes; Josepu Pastaru dz. 1943. g., pēd. z. no Vidzemes; Leontīni Pastaru, dz. 21. 12. 1912. g. Bērzgales pag.; Herbertu Paudrupu, dz. 1910. g. Latvijā. pēd. z. no Lauingenas; Vili Ratnieku, dz. 1900. g. Slokā; Elzu Birutu Reimani, dz. 20. 9. 1925. g. Ropažos; Rosu Šeru jeb Cheru, dz. 1895. g. Rīgā, pēd. z. no Francijas; Isaci Segali, dz. 1904. g. pēd. z. no Daugavpils; Mariju Skuju, dz. 1895. g., pēd. z. no Ādažiem; Veltu Skuju, dz. 1925. g. p. z. no Madonas; Vili Skuju, p. z. no Madonas; Renatu Sienkievicu dz. 18. 5. 1942. g. Rīgā, p. z. no Gdiņas; Romanu Sienkievicu, dz. 22. 8. 1936 g. Rīgā, p. z. no Gdiņas; Annu Štolceri, dz. 22. 2. 1920. g., p. z. no Tīringenas; Jāni Šulmani, dz. 1922. Platonē, p. z. no Vesterburgas; Serafinu Veldri, dz. 1913. g. Ludzā; Hellu Vindiņu, 60 g. v., dzimusi Tallinā. p. z. no Poznaņas; Jūliju Arturu Ziņģīti, dz. 10. 2. 1901. g. Latvijā, p. z. no Saksijas; Veltu Ziņģīti, dz. 10. 5. 1913. g. Latvijā, p. z. no Saksijas.

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; ar „Atpūtai" DM 4.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī, bet kopā ar „Atpūtai" DM 4.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā kopā ar „Atpūtai" DM 4.— mēnesī + DM 0,80 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas nonpareille iespiedrindas aizņemto telpu.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama: „Latvijai", (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.

JAUNAS GRĀMATAS!

Piedāvājam Ciglera Seica — Angļu-vācu vārdnīcu, 742 lapp., ap 10.000 vārdu ar izrunu, DM 9.—; Dr. Heil-Schnellkurs Englisch, grund kurs, Lektion 1—12 DM 9.60, Oberkurs, Lektion 13—20 DM 9.60; Standartmethode nach Mertner, Französisch für Anfänger DM 10.80 un spanisch für Anfänger DM 12.—; Straucha — vācu valodas gramatika DM 3.50; J. Endzelīna — Svešvārdu vārdnīca DM 6.—; J. Viduma — Angļu valodas pašmācība DM 8.50; E. Bleses — Latviešu literātūras vēsture DM 6.—; F. Cielēna — Baltijas starptautiskā problēma DM 1.50; B. Jirgensona — Modernās zinātnes problēmas DM 5.—; J. Grapmaņa — albums Dzimtā zeme DM 4.— un DM 10.—; skatu albums Rīga DM 1.50 un DM 3.—; A. Bērziņa — Atmiņas par K. Ulmani DM 1.50, Dziļlejas — Cilvēks trimdā (angļu un franču valodās) DM 4.50; J. Raiņa — Induls un Ārija greznā audekla sējumā uz speciāla papīra DM 7.50, brošēts DM 4.—; A. Austriņa — Puiškāns DM 4.—; J. Blaumaņa — Nāves ēnā DM —.60; Rīgas plāns DM —.20; Latvijas karte DM —.50.

Izsūtu uz pēcmaksu vai tūlītēju samaksu.

Fr. Grīnberga grāmatnīca:
München 22, Herzog Rudolfstr. 49.
(26)

Lūdzam kollektīvu pārstāvjus un individuālos abonentus laikraksta „Latvija" un „Atpūtai" abonēšanas maksu par augustu nokārtot apgādam līdz š. mēneša beigām.

†

Mans sirdsmīļotais, mūžam neaizmirstamais vīrs, mūsu dārgais papucītis

ALFREDS LASMANIS

dz. 1925. g. 15. nov. Skrundā, negaidot šķīrās no mums. Kremātizēts š. g. 11. jūnijā Ofenbachā.

Pēc viņa skumst sieva, meitiņas un svainis.

Ak likten, kamdēļ tu biji tik bargs,
Kam ņēmi to, kas bija tik
mīļš un dārgs . . .

Tēvu Jēkabu Pēteri BALODI, brāli Ludvigu Balodi (pēdējā adrese Rīgā, Vīlandes ielā 5), māsas Mildu (prec. Strauchs), Annu (prec. Voits) un Liliju (prec. vārda nezinu) meklē Jānis Fricis BALODIS: Ralph H. Ballock. Route I, Box 364, Puyallup, Washington. USA.
(28)

Tautietes no 18—28 gadiem, atsaucaties nopietnā iepazīšanās nolūkā diviem tautiešiem Kanādā. Mūsu kopvecums 50 gadu un abiem laba izpeļņa. Vēstules bez foto neievērosim. Rakstiet Ivaram Kraujam un Edgaram Pārupam: c/o General Delivery, Levack Ont. Canada.
(29)

Pērk katrā vairumā LUPATAS

Augsburgā, Hochfeldas nometnē, Firnhaberstr. 31, 1. stāvā iekārtots lupatu savākšanas centrs amerikāņu joslai.

Pret lupatām var iegādāties manufaktūru, aluminiju, porcelāna uc preces.

Ieteicams krājumus pieteikt rakstiski. Vairumiem, lielākiem par 500 kg, piebrauc pakaļ.

Uzņēmuma vadītājs Edgars Kopmanis.